Załącznik nr 1 do uchwały
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Lokalna Grupa
Działania Między Odrą a Bobrem
nr 118/20 z dnia 21.04.2020 r.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015
zmiana, lipiec 2016
zmiana, listopad 2016
zmiana, kwiecień 2018 r.
zmiana, grudzień 2018 r.
zmiana, czerwiec 2019 r.
zmiana, grudzień 2019 r.
zmiana, kwiecień 2020 r.

Spis treści

Wstęp 3
1 Charakterystyka lokalnej grupy działania 4
1.1 Nazwa i status prawny LGD 4
1.2 Obszar 4
1.3 Potencjał lokalnej grupy działania 5
1.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD 5
1.3.2 Reprezentatywność LGD 9
1.3.3 Poziom decyzyjny – Rada Stowarzyszenia 11
1.3.4 Zasady funkcjonowania LGD 12
2 Partycypacyjny charakter LSR 14
3 Diagnoza - opis obszaru i ludności 17
4 Analiza SWOT 30
5 Cele i wskaźniki 32
6 Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 46
7 Plan działania 48
8 Budżet LSR 50
9 Plan komunikacji 51
10 Zintegrowanie 54
11 Monitoring i ewaluacja 58
12 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 60
Załączniki do LSR 62

Wstęp

Dokument niniejszy został opracowany zgodnie z wytycznymi Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowanymi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, a w szczególności płynącymi z *Poradnika dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020*, Warszawa 2015, wydanie III uzupełnione i zaktualizowane.
Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Między Odrą i Bobrem była przygotowana w okresie od kwietnia 2015 do grudnia 2015 r przez zespół wdrażający Biura LGD, przy aktywnym udziale lokalnej społeczności i przy wsparciu na etapie konsultacji społecznych ze strony wyspecjalizowanego podmiotu doradczego. W trakcie jej powstawania korzystano z narzędzi i metod wcześniej niestosowanych, lub istotnie zmienionych w stosunku do powszechnie wykorzystywanych. Dlatego choć została ona zbudowana w oparciu o klasyczne zasady, gdzie cele i przedsięwzięcia wynikają ze zidentyfikowanych potrzeb i szans rozwojowych danego obszaru, to zawiera elementy innowacyjne, silnie odwołujące się do specyfiki obszaru. Zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie opracowania LSR przyczyniło się do szerokiego udziału społeczności lokalnej w jej przygotowaniu oraz do wyznaczenia i stworzenia możliwości do realizacji operacji wykraczających poza dotychczasowe standardy.
Istotnymi cechami Strategii pozostają więc jej partycypacyjny i innowacyjny charakter. Dokument ostatecznie został zaakceptowany w poniższej wersji przez Zarząd Stowarzyszenia w dniu 15.12.2015r uchwałą XI/97/15 i przyjęty uchwałą 52/15 Walnego zebrania Członków w dniu 22.12.2015r.
Podstawą prawną tych działań stanowiły:
Rozporządzenie 1303/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.)
Rozporządzenie 1305/2013 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające
rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 487, z późn. zm.)
Rozporządzenie 508/2014 - rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz. Urz. UE L 149 z 20.5.2014 r., str. 1)

1 Charakterystyka lokalnej grupy działania

1.1 Nazwa i status prawny LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem powołano w oparciu o przepisy ustawy z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.), ustawy z 7 marca 2007 o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. z 2013 r., poz. 173), rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005,). Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 lutego 2008r. pod Nr KRS 0000299256. Formą prawną partnerstwa, jakim jest lokalna grupa działania jest stowarzyszenie „specjalne" posiadające osobowość prawną. Prowadzi ono działalność zgodną z przyjętym Statutem, w myśl którego Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne, osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw, akceptujące cele stowarzyszenia, działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Nadzór nad nim sprawuje marszałek województwa lubuskiego.

1.2 Obszar

Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem aktualnie prowadzi swoją działalność na terenie ośmiu gmin: Bojadła, Czerwieńsk, Kolsko, Nowogród Bobrzański, Sulechów, Świdnica, Trzebiechów, Zabór. Pierwotnie utworzyło ją 11 gmin, lecz z końcem roku 2014 przestała istnieć gmina wiejska Zielona Góra (połączyła się z miastem Zielona Góra), a dwie gminy powiatu krośnieńskiego (Bobrowice i Dąbie) przeniosły swoją działalność do LGD Zielone Światło. Gminy tworzące dziś LGD zajmują łącznie powierzchnię nieco ponad 1 209 km². Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2013 roku zamieszkiwało je 66 496 osób. Szczegółowe dane w zakresie powierzchni zajmowanej przez poszczególne gminy, ich sieci osadniczej oraz zamieszkującej je ludności, zawiera Tabela nr 1.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność terenu objętego Lokalną Strategią Rozwoju LGD Między Odrą a Bobrem z podziałem na poszczególne gminy wchodzące w jej skład.

l.p	gmina	charakter gminy	powierzchnia [ha]	liczba sołectw/ jednostek osadniczych	ludność
1	Bojadła,	wiejska	10 227	9/14	3 383
2	Czerwieńsk	miejsko-wiejska	19 459	14/17	10 021
3	Kolsko	wiejska	8 070	8/17	3 310
4	Nowogród Bobrzański	miejsko-wiejska	25 969	20/27	9 476
5	Sulechów	miejsko-wiejska	23 666	20/25	26 609
6	Świdnica	wiejska	16 090	11/14	6 330
7	Trzebiechów	wiejska	8 096	10/11	3 372
8	Zabór	wiejska	9 338	8/13	3 995
	RAZEM		120 915	100/138	66 496

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Gminy wchodzące w skład Lokalnej Grupy Działania Między Odrą a Bobrem z trzech stron otaczają miasto Zielona Góra, które od początku roku 2015 (po połączeniu miasta i gminy wiejskiej Zielona Góra) pod względem obszaru należy do największych miast nie tylko regionu, ale i całego kraju i stanowi największy ośrodek miejski Ziemi Lubuskiej. Nie dziwi więc, że ośrodek ten silnie oddziałuje na teren objęty Lokalną Strategią Rozwoju.

Ryc. 1 Położenie gmin Lokalnej Grupy Działania Między Odrą a Bobrem względem Zielonej Góry (która nie jest członkiem LGD).

Źródło: materiały własne

Zgodnie z sugestią, płynącą z nazwy Lokalnej Grupy Działania, tereny objęte aktywnością stowarzyszenia położone są wzdłuż głównych rzek południowej części województwa lubuskiego (lub w strefie ich bezpośredniego oddziaływania). We wszystkich gminach znajdują się też inne naturalne lub sztuczne cieki i zbiorniki wodne, stanowiące istotny walor krajobrazowo-przyrodniczy.
Tak więc, poza spójnością terytorialną, na obszarze strategii występują także inne rodzaje spójności, mające związek z realizacją strategii.
Administracyjnie wszystkie gminy, na terenie których działa LGD Między Odrą a Bobrem, przynależą do województwa lubuskiego i niemal wszystkie wchodzą w skład powiatu zielonogórskiego. Jedynie Gmina Kolsko stanowi część sąsiedniego powiatu nowosolskiego. Jest to więc spójny przestrzennie obszar, położony w widłach Odry i Bobru, wokół administracyjnego centrum województwa.

1.3 Potencjał lokalnej grupy działania

1.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

Pierwsze próby utworzenia Lokalnej Grupy Działania na terenie wokół miasta Zielonej Góry sięgają połowy roku 2007, kiedy to pod patronatem Starosty Zielonogórskiego podjęto pierwsze próby zawiązania stowarzyszenia. Zaangażowało się w nie 8 z 10 gmin powiatu zielonogórskiego (pozostałe 2 gminy już wcześniej zgłosiły swój akces do Regionu Kozła i nie wyraziły zainteresowania przynależnością do nowo tworzonej LGD). Działania te okazały się jednak mało efektywne, dlatego jeszcze tego samego roku, jesienią inicjatywę w tym zakresie przejął Wójt Gminy Zabór. Prace legislacyjne nabrały tempa, przygotowano projekty dokumentów założycielskich oraz opracowano harmonogram działań. Dokumenty przesłano także 4 gminom z powiatów ościennych, które z racji swego położenia mogły współtworzyć jednolity obszar. Inicjatywa powstania LGD należała więc do samorządowców powiatu zielonogórskiego, ale od początku w spotkaniach poprzedzających powołanie

stowarzyszenia brali również udział przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz działających na tym terenie przedsiębiorców. Skorzystano też z doświadczeń innej, utworzonej kilka lat wcześniej organizacji - Porozumienie Wzgórz Dalkowskich. Po tym jak Rady Gmin przyjęły odpowiednie uchwały intencyjne o przystąpieniu do LGD zwołano zebranie założycielskie, które odbyło się w dniu 16 listopada 2007 r. w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Zabór. Na zebraniu przyjęto uchwałę powołującą Stowarzyszenie, zatwierdzono Statut organizacji, a następnie, zgodnie z tym Statutem, powołano na pierwszą trzyletnią kadencję wybieralne władze Stowarzyszenia, którymi są Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna.
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Między Odrą a Bobrem" zostało ostatecznie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 lutego 2008 r.
Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem pozostaje organizacją otwartą na nowych członków z terenu objętego jej działaniem. Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą zostać osoby fizyczne, osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, akceptujące cele stowarzyszenia, działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.
Obowiązujący statut stowarzyszenia (uwzględniający zmiany wprowadzone we wrześniu 2015 roku) stanowi, że Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem, mającym na celu:

1) działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,
2) aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich,
3) realizację lokalnej strategii rozwoju opracowaną przez lokalną grupę działania (LGD).
4) promocję środowiska naturalnego, krajobrazów i zasobów historyczno- kulturalnych, rozwój turystyki i sportu oraz jej szerokiej popularyzacji

Od początku swej działalności LGD Między Odrą a Bobrem zakładała prowadzenie prac wynikających z dokumentu strategicznego, których realizacja w znaczący sposób przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju w 2008 roku i zatwierdzenie jej przez samorząd województwa lubuskiego, umożliwiło Stowarzyszeniu skorzystanie ze środków finansowych dostępnych w ramach podejścia Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Podstawę prawną do tego była umowa o warunkach i sposobie realizacji LSR. Podmioty tworzące aktualnie LGD uczestniczyły w realizacji tej strategii. Bilans LGD w minionym okresie alokacyjnym w sferze wsparcia dla operacji zgodnych z LSR to 229 dotacji na łączną kwotę ponad 9,3 mln zł przyznanych w ramach 18 konkursów. Szczegóły prezentuje tabela poniżej.

Tabela 2 Ilość i wartość operacji wybranych do dofinansowania przez LGD Między Odrą a Bobrem w ramach działania LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Nabór	Działanie	Operacje sfinansowana	
		liczba	wartość
I	Małe projekty	8	89 529,90
I	Odnowa i rozwój wsi	5	527 650,28
II	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	0	0,00
II	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	0	0,00
III	Odnowa i rozwój wsi	11	2 054 530,19
IV	Małe projekty	16	213 163,58
V	Małe projekty	9	150 814,31
VI	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	0	0,00
VI	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	1	43 980,00
VII	Małe projekty	22	273 734,40
VIII	Odnowa i rozwój wsi	8	1 398 436,43
IX	Małe projekty	16	187 794,34
X	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	0	0,00
X	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	0	0,00
XI	Małe projekty	14	170 523,41

XII	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	3	389 312,00
XII	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	4	334 000,00
XIII	Małe projekty	34	541 027,99
XIII	Odnowa i rozwój wsi	9	1 060 283,34
XIV	Małe projekty	18	268 498,50
XIV	Odnowa i rozwój wsi	2	78 444,16
XV	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	2	135 469,50
XV	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	0	0,00
XVI	Odnowa i rozwój wsi	3	319 691,00
XVII	Małe projekty	37	517 536,28
XVII	Odnowa i rozwój wsi	3	298 258,00
XVII	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	0	0,00
XVII	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	2	69 500,00
XVIII	Małe projekty	8	70 634,14
XVIII	Odnowa i rozwój wsi	3	226 390,00
RAZEM		**229**	**9 390 210,83**
w tym	Małe projekty	182	2 483 265,93
	Odnowa i rozwój wsi	35	5 934 683,40
	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	5	524 781,50
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	7	447 480,00

Źródło: materiały własne

Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem posiada także doświadczenie w realizacji projektu współpracy międzyregionalnej. W 2012 r wspólnie ze Stowarzyszeniem Kraina Lasów i Jezior - Lokalna Grupa Działania podjęto inicjatywę uruchomienia projektu pn. "Winnice - Edukacja - Reaktywacja" o akronimie "WINNER" w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy" objętego Programem Rozwoju obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013. W lutym 2013 r. z Samorządem Województwa Lubuskiego została zawarta umowa o przyznaniu pomocy na przygotowanie tego projektu. Cel ogólny projektu zdefiniowano jako „powrót do tradycji winiarskich poprzez promocję uprawy winorośli" a sam projekt obejmował działania polegające między innymi na:

- Budowie 18 miejsc małej architektury z winoroślą w tle (11 altan winiarskich na terenie LGD Między Odrą a Bobrem; 7 pergoli na terenie LGD Kraina Lasów i Jezior).
- Założeniu 18 małych wzorcowych winnic. (11 małych wzorcowych winnic na terenie LGD Między Odrą a Bobrem i 7 takich obiektów na terenie LGD Kraina Lasów i Jezior).
- Przeprowadzeniu 18 spotkań informacyjnych o winorośli z dystrybucją sadzonek (11 spotkań na terenie LGD Między Odrą a Bobrem i 7 spotkań na terenie LGD Kraina Lasów i Jezior)
- Wydaniu materiałów instruktażowych (broszura "Jak założyć pierwszą małą winnicę", film instruktażowy "Winnica-zrób to sam")
- Promowaniu projektu

Aktywność Stowarzyszenia LGD Między Odra a Bobrem przyniosła także owoce w postaci kilku wydawnictw dotyczących obszaru na którym działa. Przygotowano i wydano w atrakcyjnej formie między innymi:

Folder "Zabytki, obrazy historii tych ziem" poświęcony obiektom znajdującym się na terenie działania LGD. Obszar ten posiada wiele zabytkowych budowli sakralnych, dawnych dworów i pałaców. Obiekty zróżnicowane są zarówno pod względem architektonicznym jak i funkcji jakie pełniły. Wydawnictwo pozwala odkryć ich piękno i poznać bogatą historię. Wiele z tych obiektów zostało poddanych gruntownym remontom, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach programu PROW na lata 2007-2013 o czym również przypomina ta publikacja.

Wydawnictwo "Pieszo, konno, rowerem, kajakiem" prezentuje najciekawsze i najatrakcyjniejsze miejsca wypoczynku na terenie działania Stowarzyszenia z uwzględnieniem zawartych w tytule możliwych form wypoczynku . Przedstawiono tu informacje o zakresie usług świadczonych przez obiekty turystyczne, gospodarstwa agroturystyczne oraz przedstawiono inne ciekawe miejsca związane z aktywną turystyka. Folder zawiera dane teleadresowe wszystkich obiektów.

"Życie naszych przodków" to folder poświęcony w całości skansenowi w Ochli. Pokazuje on złożoność obszaru na którym działa LGD, wynikającą z położenia na styku kultur Śląska, Łużyc oraz zachodniej wielkopolski. W Muzeum Etnograficznym w Ochli znajdują się przykłady architektury mieszkalnej i gospodarczej. Zagrody wiejskie, młyn, kuźnia, szkoła są wyposażone w narzędzia i sprzęt gospodarczy z tego regionu. Znajduje się tutaj również bogata kolekcja strojów. W informatorze podano wykaz ścieżek edukacyjnych oraz wykaz niektórych imprez organizowanych przez muzeum.

Folder informacyjny "Tu powinieneś spędzić swój urlop" w którym znalazły się podstawowe informacje o 11 gminach należących do stowarzyszenia takie jak katalog informacji o ciekawych miejscach, najważniejszych atrakcjach każdej jednostki oraz dane teleadresowe urzędów gmin .

W wydawnictwie "Dawna fabryka amunicji w Krzystkowicach" opisano i bogato zilustrowano jedno z najbardziej tajemniczych miejsc na terenie działania Stowarzyszenia jakim jest pozostałość po niemieckiej fabryce amunicji w Krzystkowicach (dziś część Nowogrodu Bobrzańskiego). Na porośniętym lasem terenie o powierzchni 35 km^2 znajduje się ok. 400 obiektów budowlanych związanych z tą fabryką. Wydawnictwo nie tylko zachęca do odwiedzenia tego niezwykłego miejsca ale też prezentuje jego historię.

Dla zainteresowanych wszystkie wydawnictwa były dostępne bezpłatnie w Biurze LGD oraz w siedzibach urzędów gmin członkowskich.

Sama LGD jak i jej poszczególni członkowie (zwłaszcza jednostki samorządu terytorialnego) w poprzednich okresach alokacyjnych brali udział w operacjach przyczyniających się do realizacji celów priorytetu lub priorytetów, do których się odnosiły również przy okazji realizacji inwestycji i zadań nieinwestycyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z górą siedmioletni okres aktywnej działalności LGD sprawia, że dzięki zrealizowanym w tym czasie operacjom, zarówno osoby zarządzające Stowarzyszeniem i pełniące w jego organach statutowych najważniejsze funkcje, jak i pozostali członkowie Lokalnej Grupy Działania, posiadają bogate doświadczenie niezbędne do zarządzania organizacją i jej aktywnej działalności. Zdobyte od początku funkcjonowania Grupy pozytywne doświadczenia i zbudowany w oparciu o nie kapitał społeczny pozwalają przyjąć tezę o słuszności dotychczasowych założeń funkcjonowania stowarzyszenia. Wskazują też na potrzebę kontynuacji prowadzonej do tej pory polityki LGD w kolejnym okresie alokacyjnym obejmującym lata 2014-2020. Zrealizowane już projekty przyczyniły się między innymi do wzrostu przedsiębiorczości na terenach wiejskich, podniesienia jakości życia mieszkańców gmin należących do stowarzyszenia, rozwoju turystyki opartej o walory obszaru objętego strategią oraz zachowania dziedzictwa historycznego tych ziem.

Niezbędne korekty w przyszłych działaniach LGD dotyczyć będą przede wszystkim rozłożenia akcentów pomiędzy poszczególne obszary aktywności i zmian organizacyjnych wynikających w znacznej mierze z zakresu nowych obowiązków nałożonych na Stowarzyszenie.

1.3.2 Reprezentatywność LGD

Partnerstwo, jakim jest LGD znajduje swój wyraz w stopniowym włączaniu nowych grup interesów, środowisk społecznych i zawodowych oraz poszerzaniu ich reprezentacji. Proces ten szczególnie widoczny przy tworzeniu Strategii będzie kontynuowany również na etapie jej wdrażania i realizacji założonych celów.
Wśród członków Lokalnej Grupy Działania Między Odrą a Bobrem są przedstawiciele wszystkich 8 gmin na terenie których Stowarzyszenie prowadzi działalność. Z każdej z tych gmin, w Stowarzyszeniu znajdują się podmioty bądź osoby reprezentujące wszystkie 4 sektory:

- **sektor publiczny** reprezentują gminy;
- **sektor społeczny** to głównie organizacje pozarządowe, w tym lokalne stowarzyszenia, Ochotnicze Straże Pożarne, klub sportowy i Izba Rolnicza;
- **sektor gospodarczy** reprezentują podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz rolnicy;
- **mieszkańcy (osoby fizyczne)** - osoby zamieszkałe na obszarze objętym LSR .

Tabela 3 Lista członków Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem (aktualizacja wg stanu na 15 kwietnia 2020 r. .)

Lp.	Nazwa/Imię i nazwisko	Osoba Reprezentująca	SEKTOR
1.	Gmina Bojadła	Krzysztof Gola	PUBLICZNY
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Klenicy	Stanisław Filipczak	SPOŁECZNY
3.	Ewa Wójcik	Ewa Wójcik	GOSPODARCZY
4.	Paweł Trojanowski	Paweł Trojanowski	OS. FIZYCZNA
5.	Grzegorz Doszel	Grzegorz Doszel	OS. FIZYCZNA
6.	Agnieszka Blitek	Agnieszka Blitek	OS. FIZYCZNA
7.	Miasto i Gmina Czerwieńsk	Piotr Iwanus	PUBLICZNY
8.	Stowarzyszenie Mieszkańców Leśniowa Wielkiego, Leśniowa Małego i Sudołu	Stolińska Monika	SPOŁECZNY
9.	ZIEL-BRUK Makarewicz	Wojciech Budynek	GOSPODARCZY
10.	Lubomir Rotko	Lubomir Rotko	OS. FIZYCZNA
11.	Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Będów	Agata Szyszymar	SPOŁECZNY
12.	Gmina Kolsko	Henryk Matysik	PUBLICZNY
13.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Kolsko	Beata Miebs - Mulka	SPOŁECZNY
14	AMELIA - Agnieszka Matysiak	Agnieszka Liśkiewicz	GOSPODARCZY
15.	Paweł Zapeński	Paweł Zapeński	OS. FIZYCZNA
16.	Krystyna Ratajczak	Krystyna Ratajczak	OS. FIZYCZNA
17.	Miasto i Gmina Nowogród Bobrzański	Paweł Mierzwiak	PUBLICZNY

18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie Bobrz.	Mariusz Fabisiak	SPOŁECZNY
19.	Stowarzyszenie FIBER	Roman Mączkowski	SPOŁECZNY
20.	Stowarzyszenie Gmina Rozwój Współpraca	Andrzej Bawłowicz	SPOŁECZNY
21.	PRIMO SERWIS Piotr Pruszkowski	Piotr Pruszkowski	GOSPODARCZY
22.	Akacjowa Zagroda	Jacek Ożga	GOSPODARCZY
23.	PHUP ROMILWAG Robert Milto	Robert Milto	GOSPODARCZY
24.	Wiesław Jendraszyk	Wiesław Jendraszyk	OS. FIZYCZNA
25.	Angelika Wójcik	Angelika Wójcik	OS. FIZYCZNA
26.	Miasto i Gmina Sulechów	Wojciech Sołtys	PUBLICZNY
27.	Stowarzyszenie na Rzecz Kultury, Sztuki i Edukacji STELLA POLARIS	Ewa Lipnicka	SPOŁECZNY
28.	Spółdzielnia Socjalna Miętowy Królik Art. Studio	Małgorzata Stachowiak-Schreyner	GOSPODARCZY
29.	Mariusz Pacholak	Mariusz Pacholak	OS. FIZYCZNA
30.	Gmina Świdnica	Krzysztof Stefański	PUBLICZNY
31.	Stowarzyszenie Lubuska Grupa Eksploracyjna NADODRZE	Sławomir Stańczak	SPOŁECZNY
32.	Ochotnicza Straż Pożarna Świdnica	Karol Wiler	SPOŁECZNY
33.	Ewa Trzaska	Ewa Trzaska	OS. FIZYCZNA
34	Arisa Jaz	Arisa Jaz	OS. FIZYCZNA
35.	Sławomir Stańczak	Sławomir Stańczak	OS. FIZYCZNA
36.	DEA Trzaska	Dariusz Trzaska	GOSPODARCZY
37.	Adam Jaskulski	Adam Jaskulski	OS. FIZYCZNA
38.	Stowarzyszenie „Wspólna Letnica"	Adam Szreder	SPOŁECZNY
39.	Gmina Trzebiechów	Izabella Staszak	PUBLICZNY
40.	Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebiechowie	Paweł Urbaniak	SPOŁECZNY
41.	Gminny Klub Sportowy PIAST-PARKOVIA	Robert Chwiałkowski	SPOŁECZNY
42.	Indywidualna Praktyka Stomatologiczna	Ewa Sobolewska	GOSPODARCZY
43.	Jacek Cipora	Jacek Cipora	OS. FIZYCZNA
44.	Marek Bielewicz	Marek Bielewicz	OS. FIZYCZNA
45.	Stanisław Drobek	Stanisław Drobek	OS. FIZYCZNA

46.	Gmina Zabór	Robert Sidoruk	PUBLICZNY
47.	Stowarzyszenie Miłośników Droszkowa	Zofia Kulikowska	SPOŁECZNY
48.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Gminy Zabór	Dariusz Tarnas	SPOŁECZNY
49.	Stowarzyszenie Sympatyków Łazu	Małgorzata Gąsior	SPOŁECZNY
50.	Stowarzyszenie Miłośników Czarnej	Gabriela Ośka	SPOŁECZNY
51.	NIKOLI Cezary Ganecki	Cezary Ganecki	GOSPODARCZY
52.	DARPOL Witold Baumann	Witold Baumann	GOSPODARCZY
53.	Przytok Golf Resort sp. z o.o.	Andrzej Sztuder	GOSPODARCZY
54.	Jarosław Lewandowski	Jarosław Lewandowski	OS. FIZYCZNA
55.	Czesław Słodnik	Czesław Słodnik	OS. FIZYCZNA
56.	Andrzej Bukowiecki	Andrzej Bukowiecki	OS. FIZYCZNA
57.	Marta Słodnik	Marta Słodnik	OS. FIZYCZNA
58.	Dariusz Tarnas	Dariusz Tarnas	OS. FIZYCZNA
59.	Daria Landzwojczak-Sobiech	Daria Landzwojczak-Sobiech	OS. FIZYCZNA
	Członkowie spoza obszaru działania		
60.	Lubuska Izba Rolnicza w Zielonej Górze	Stanisław Myśliwiec	SPOŁECZNY
61.	Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Ochla	Tadeusz Chrystowicz	SPOŁECZNY
62.	Zielonogórskie Stowarzyszenie Winiarskie	Marcin Moszkowicz	SPOŁECZNY
63.	Joanna Charewicz-Ostrowska	Joanna Charewicz-Ostrowska	OS. FIZYCZNA
64.	Tadeusz Chrystowicz	Tadeusz Chrystowicz	OS. FIZYCZNA
65.	Katarzyna Truszkiewicz	Katarzyna Truszkiewicz	OS. FIZYCZNA
66.	P. P. H. U. "DROP-SHOT" JAROSŁAW OKIŃCZYC	Jarosław Okińczyc	GOSPODARCZY

Zróżnicowanie członków Stowarzyszenia zarówno pod względem sektora jaki reprezentują, jak i miejsca w którym mieszkają i działają zapewni również właściwą reprezentację grup docelowych przedsięwzięć realizowanych w ramach LSR. Skład grupy jest więc reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.

1.3.3 Poziom decyzyjny – Rada Stowarzyszenia

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem, do kompetencji którego należy wybór operacji zgodnie z rozumieniem art.2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 oraz ustalenie kwoty wsparcia dla operacji zgodnie z art.34 ust 3 lit.f rozporządzenia nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 oraz zgodnie z Ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności a w szczególności zapisami art.21 i zapisami LSR jest Rada Stowarzyszenia.
Rada liczy od 9 do 15 członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie spośród Członków Stowarzyszenia. W Radzie reprezentowani są przedstawiciele sektorów społecznego, gospodarczego i publicznego oraz osoby fizyczne, z zastrzeżeniem, że przedstawiciele żadnego z sektorów nie mogą stanowić więcej aniżeli 49 % ogólnej liczby członków w Radzie. Członek Rady nie może być równocześnie pracownikiem Biura, członkiem Zarządu ani członkiem Komisji Rewizyjnej. Nie może też pozostawać z pracownikami Biura, członkami Zarządu, członkami Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa w linii prostej.
Organizację wewnętrzną Rady a w szczególności sposób powoływania Członków Rady, wprowadzania zmian w jej składzie, oraz kompetencje Rady określa Statut Stowarzyszenia oraz Regulamin Rady Stowarzyszenia. Ten ostatni dokument zawiera również szczegółowe regulacje dotyczące wyboru i oceny operacji oraz zasady i procedury funkcjonowania Rady. Dokument zapewnia przejrzystość i bezstronność decyzji podejmowanych przez Radę. Protokoły z posiedzeń Rady będą podawane do publicznej wiadomości.
Członkowie Rady są zobligowani do znajomości zapisów LSR a także w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji do uczestnictwa szkoleniach w zakresie oceny wniosków.

1.3.4 Zasady funkcjonowania LGD

Zasady funkcjonowania Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem określa Statut Stowarzyszenia. Jest on uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Zgodnie z nim członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne, osoby prawne w tym jednostki samorządu terytorialnego, które złożą deklarację członkowską i zostaną uchwałą Zarządu przyjęte w poczet członków. Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia, które swoim działaniem obejmuje obszar Rzeczpospolitej Polskiej, a w szczególności obszar objęty LSR. Stowarzyszenie może też realizować swoje cele statutowe na terenie innych państw z poszanowaniem tamtejszego prawa. Statut określa ponadto między innymi:

- władze Stowarzyszenia, którymi są Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada Stowarzyszenia i Komisja Rewizyjna, oraz ich kompetencje;
- cele, którymi są: działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich; realizację lokalnej strategii rozwoju opracowaną przez lokalną grupę działania (LGD); promocję środowiska naturalnego, krajobrazów i zasobów historyczno- kulturalnych, rozwój turystyki i sportu oraz jej szerokiej popularyzacji;
- prawa i obowiązki członków Stowarzyszenia;
- najważniejsze kwestie dotyczące funkcjonowania Stowarzyszenia.

Zakres uregulowań Statutu jest zgodny z przepisami ustawy prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Organem nadzoru jest Marszałek Województwa Lubuskiego.

Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym.
Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków. Do jego kompetencji należy w szczególności:

1) uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia,
2) wybór, odwołanie i uzupełnianie składu członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
3) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
4) udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi,
5) ustalanie wysokości składek członkowskich,
6) uchwalanie zmian Statutu,
7) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji,
8) podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia,
9) rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków Stowarzyszenia,
10) uchwalanie porządku obrad Walnego Zebrania Członków.

Do kompetencji Zarządu należy:

1) przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia,
2) reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu,
3) kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia,

4) zwoływanie Walnego Zebrania Członków,
5) zarządzanie majątkiem i funduszami stowarzyszenia,
6) podejmowanie decyzji w sprawie zaciągania zobowiązań,
7) opracowanie lokalnej strategii rozwoju,
8) przygotowywanie projektów do realizacji, które zostaną objęte wnioskiem o dofinansowanie na podstawie przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
9) powoływanie biura oraz zatrudnia kierownika biura Stowarzyszenia i innych pracowników tego biura,
10) ustalanie wysokości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników biura Stowarzyszenia,
11) ustalanie regulaminu biura Stowarzyszenia.
12) wykonywanie uchwał Walnego Zebrania Członków

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

1) kontrola działalności statutowej i finansowej Stowarzyszenia,
2) ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielania absolutorium Zarządowi na Walnym Zebraniu członków,
3) występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków

Do kompetencji Rady należy w szczególności wybór operacji, projektów które mają być realizowane w ramach lokalnej strategii rozwoju oraz projektów współpracy na podstawie art. 34 ust. 3 lit f) rozporządzenia 1303 oraz art. 4 ust. 3 pkt 4) ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności

Wszystkie organy decyzyjne Stowarzyszenia formowane są w sposób gwarantujący, że żadna grupa interesu (w szczególności władze publiczne), nie mogą mieć w nim więcej niż 49% praw głosu przy podejmowaniu decyzji

Szczegółowe regulacje dotyczące funkcjonowania LGD, oprócz omówionego wyżej Statutu, zawarte są w następujących dokumentach:

- Regulamin Rady Stowarzyszenia (uchwalany i aktualizowany uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia). Określa on między innymi szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, jeśli dotyczy, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.) , zasady protokołowania posiedzeń Rady.
- Regulamin pracy biura Stowarzyszenia Między Odrą a Bobrem (przygotowywany i w razie potrzeby poddawany aktualizacji przez Zarząd). Określa on między innymi zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia kierownika biura, zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa.
- Polityka rachunkowości (uchwalana i aktualizowana przez Zarząd) zawiera ogólne zasady dotyczące prowadzenia ksiąg rachunkowych, sporządzania sprawozdań finansowych, metody i terminy inwentaryzacji składników majątku.

2 Partycypacyjny charakter LSR

Zgodnie z wytycznymi Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi niniejsza Strategia została przygotowana przez zespół redakcyjny Biura LGD Między Odrą a Bobrem, przy aktywnym udziale lokalnej społeczności i przy wsparciu na etapie konsultacji społecznych ze strony wyspecjalizowanego podmiotu doradczego. Dla zapewnienia oddolnego charakteru dokumentu, poprzez zagwarantowanie możliwie szerokiego udziału społeczności lokalnej, zarówno przy jego tworzeniu, jak i późniejszej realizacji, wykorzystano szerokie spektrum dostępnych w tym zakresie metod. Ich zróżnicowanie pod względem formy, a także umiejętne rozłożenie w czasie, umożliwia włączenie w proces budowania i wdrażania dokumentu pełnego grona interesariuszy. Tak więc do współpracy zapraszano zarówno podmioty sektora publicznego, gospodarczego jak i społecznego. Zaproszenia takie kierowane były do poszczególnych grup osobno lub łącznie w zależności od przyjętego celu i charakteru konkretnych działań. Z jednej strony umożliwiło to identyfikację różnic w potrzebach i podejściu do dokumentu przedstawicieli poszczególnych grup, a z drugiej dało możliwość ich integracji i wzajemnego poznania racji. Z całą pewnością takie innowacyjne podejście do planowania przyszłych działań pozwoli w większym stopniu zrozumieć i właściwie zinterpretować założenia dokumentu wszystkim zainteresowanym, a przy okazji przyczynia się do integracji lokalnej społeczności i buduje więzi i relacje niezbędne przy wdrażaniu przyjętych założeń.

PARTYCYPACYJNY MODEL TWORZENIA DOKUMENTU

Etap definiowania potrzeb i problemów – partycypacyjna diagnoza obszaru.

Obraz aktualnej sytuacji terenu objętego przedmiotową LSR opracowano w oparciu o rozpoznanie w obrębie materiałów źródłowych, analizę ogólnodostępnych danych statystycznych oraz przy wykorzystaniu uwag zgłaszanych przez lokalną społeczność. W ramach tej ostatniej grupy, stanowiącej o partycypacyjnym charakterze dokumentu w pracach nad diagnozą obszaru LSR wykorzystano:

- badanie ankietowe
- wywiady bezpośrednie w obrębie grup fokusowych
- agregację niepublikowanych danych statystycznych z udziałem interesariuszy

Badania ankietowe – kwestionariusze ankietowe o jednakowej treści dostępne były dla respondentów do pobrania na stronie internetowej LGD (http://www.miedzyodraabobrem.pl), w siedzibie Stowarzyszenia w Zaborze ul. Lipowa 1, oraz rozdawane były w trakcie wszystkich 12 majowych spotkań z interesariuszami. W efekcie zebrano informacje z 78 ankiet wypełnionych przez osoby z wszystkich gminy z terenu LSR. Zaletą przyjętej w tym zakresie tej metody jest przeprowadzenie badania wśród rozproszonej grupy respondentów, jak również wykonanie znacznej liczby niezależnych pomiarów.

Wywiady bezpośrednie w obrębie grup fokusowych – prowadzone były w trakcie 12 spotkań, zorganizowanych w okresie od 04 do 20 maja. W sumie wzięło w nich udział ponad 100 osób. Spotkania organizowane były w każdej z ośmiu gmin. Po dwa spotkania dedykowane były przedsiębiorcom (z grupy MŚP) oraz przedstawicielom władz gminnych i podległym im jednostkom. Pozostała część kierowana była w szczególności do reprezentantów organizacji sektora pozarządowego i mieszkańców poszczególnych gmin. Wyboru miejsc spotkań oraz ich terminów dokonano w uzgodnieniu z władzami poszczególnych gmin, ale także z lokalnymi liderami organizacji pozarządowych. Dzięki temu były one optymalne z punktu widzenia osób zainteresowanych udziałem w nich. Pierwszą cześć każdego z takich spotkań stanowiło krótkie wprowadzenie, pozwalające zorientować się uczestnikom w przyjętej metodologii budowania Strategii. Druga część oparta była o formułę otwartej dyskusji, w której uczestnicy pod kierunkiem moderatora wspólnie definiowali najważniejsze potrzeby i problemy obszaru.

Agregację niepublikowanych danych statystycznych z udziałem interesariuszy - w trakcie zbierania danych statystycznych potrzebnych do przygotowania diagnozy zwrócono się do właściwych jednostek z prośbą o agregację niepublikowanych danych statystycznych dotyczących przyczyn ubóstwa na terenie poszczególnych gmin. W ten sposób otrzymano interesujący materiał do analiz, a przy okazji włączono zainteresowane tą problematyką osoby w proces tworzenia dokumentu. Uzyskane bezpośrednio u źródeł dane cechują się najwyższym stopniem precyzji. W ten sposób zebrano dane z ośmiu ośrodków odpowiadających zasięgiem działania ośmiu gminom wchodzących w skład LGD.

Etap analizy SWOT

Kolejnym ważnym etapem budowania strategii jest etap analizy SWOT. Pozwala ona skupić się w dalszych działaniach na wzmacnianiu cech pozytywnych zidentyfikowanych dla danego obszaru oraz znajdywaniu rozwiązań w obszarach wymagających wsparcia i zmiany. Na tym etapie wykorzystano:

- badania ankietowe

- warsztaty z grupami fokusowymi

Badania ankietowe pozwoliły poznać opinię w tym zakresie dużej grupy respondentów dając im przy tym gwarancję anonimowości. Niestety niekiedy brak przygotowania merytorycznego oraz brak możliwości ustalenia wspólnych kryteriów i zasad prowadzenia analizy utrudniał korelację wyników. Z kolei metryka zamieszczona na końcu ankiet pozwala stwierdzić, że były one wypełniane przez przedstawicieli wszystkich gmin. Były to osoby obu płci, w szerokim spektrum wiekowym, zróżnicowane pod względem wykształcenia i co ważne reprezentujące różne grupy zawodowe.
Z kolei działania warsztatowe z grupami fokusowymi pozwalały doskonale wyeliminować tego rodzaju problemy. Uczestnikom wszystkich 12 spotkań przedstawiono pokrótce na czym polega prawidłowo przeprowadzona analiza SWOT, a osoba prowadząca warsztaty czuwała nad sprawnym przebiegiem i poprawnością merytoryczną wyników zadania. W osobnych warsztatach wzięli udział mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele sektora publicznego.

Etap określania celów i ustalania ich hierarchii

Podstawową metodą jaką wykorzystano na tym etapie były badania ankietowe. Zawarte w kwestionariuszu pytania zamknięte dotyczyły między innymi tego:

- które obszary aktywności społecznej i gospodarczej, zdaniem respondentów, powinno być najbardziej wspierane przez Lokalną Grupę Działania (wybór spośród 17 możliwości);
- jakie problemy społeczne są najbardziej odczuwalne i wymagają pilnego rozwiązania;
- jakie, zdaniem respondentów, działania najlepiej wpłynęłyby na poprawę warunków na rynku pracy na obszarze LGD (wybór 3 możliwości spośród 10).

W ramach każdego z tego rodzaju pytań respondenci mieli również możliwość zamieszczenia własnej propozycji odpowiedzi, tak by nie wykluczyć innych, nie mieszczących się w zaproponowanym zakresie ankiety problemów.

Etap poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii

Na tym etapie wykorzystano także wyniki innego innowacyjnego działania o partycypacyjnym charakterze podjętego przez LGD w trakcie opracowywania Strategii. Przez cały okres tworzenia dokumentu wszystkie zainteresowane osoby oraz podmioty wszystkich sektorów mogły dostarczać swoje propozycje działań, jakie ich zdaniem powinny być realizowane w nowej perspektywie finansowej w ramach RLKS. W sumie wpłynęło 26 Kart Propozycji Projektu. Wzór takiej kary dostępny był w wersji elektronicznej na stronie www. Stowarzyszenia, a także w wersji papierowej w siedzibie w Zaborze oraz w siedzibach Urzędu Gminy u osób odpowiedzialnych za kontakty danej jednostki z LGD. Po wypełnieniu Karta zawierała opis tego co i gdzie powinno być zrealizowane, oraz wskazanie co jest celem takiego projektu i jakich korzyści z jego realizacji można się spodziewać. Przygotowujące Kartę respondenci wskazywali ponadto, kto powinien zająć się realizacją takiego zadania i szacunkowy jego koszt. Ten rodzaj działań pozwolił nie tylko na zorientowanie się jakie są oczekiwania (cele) i priorytety mieszkańców terenu objętego działaniem LGD, ale także miał na celu przygotowanie potencjalnych beneficjentów do późniejszego składania rzeczywistych aplikacji.
Oprócz tego wszystkie jednostki samorządowe zgłosiły swoje propozycje działań, które następnie w toku wspólnej dyskusji z udziałem wszystkich zainteresowanych skumulowano, precyzując ostatecznie 32 propozycje działań wspólnych dla całego obszaru LGD (lub przynajmniej jego przeważającego obszaru).

Etap formułowania wskaźników realizacji LSR

Bazując na wykazie działań planowanych do realizacji w ramach wdrażania LSR określono listę wskaźników mających na celu pomiar postępów w realizacji dokumentu, zarówno w odniesieniu do przedsięwzięć jak i celów (szczegółowych i ogólnych). Proces ten przeprowadzono przy udziale reprezentantów różnych sektorów jak i wywodzących się z różnych jednostek (gmin) wchodzących w skład Stowarzyszenia. Dla zapewnienia jeszcze większego i pełniejszego udziału interesariuszy na tym etapie budowania strategii, wypracowane propozycje rozesłano do poszczególnych gmin w celu konsultacji.

Etap identyfikacji grup docelowych strategii.

W trakcie opracowywania strategii jej autorzy zwrócili szczególną uwagę na udział lokalnej społeczności w identyfikowaniu grup docelowych. W trakcie warsztatów, w obrębie grup fokusowych najszybciej identyfikowane były środowiska, których przedstawiciele byli obecni na sali. Jednak moderator spotkań prowadził je w sposób, który nie ograniczał głosów jedynie do tych grup. Dzięki temu np. bardzo często zwracano uwagę na potrzeby osób niepełnosprawnych, mimo iż nie zawsze były one reprezentowane bezpośrednio, czy poprzez związane z nimi organizacje lub opiekunów.

Zarówno analizy danych statystycznych jak i wnioski wypływające z materiałów przygotowanych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, ale także wyniki przeprowadzonych badań ankietowych i wnioski płynące z warsztatów przeprowadzonych z grupami fokusowymi jednoznacznie wskazują, że w obrębie grup docelowych objętych badaniami do grup defaworyzowanych należą między innymi:

- osoby z utrudnionym dostępem do rynku pracy
- osoby korzystające z pomocy społecznej (najczęstsze powody to bezrobocia i ubóstwo)
- osoby niepełnosprawne, w podeszłym wieku i chore
- osoby z terenów wiejskich z utrudnionym dostępem do obiektów i infrastruktury edukacyjnej, zdrowotnej, sportowej i kulturalnej,

UDZIAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ WE WDRAŻANIU STRATEGII

Dokument został opracowany z założeniem szerokiego zaangażowania społeczności lokalnej również w proces jego realizacji. Przyjęte w tym zakresie metody gwarantują udział zarówno przedstawicieli sfery publicznej, gospodarczej jak i społecznej w takich działaniach jak:

- monitorowanie i ocena stopnia realizacji Strategii;
- aktualizacja dokumentu;
- opracowanie lokalnych kryteriów wyboru.

Służyć temu będą między innymi przyjęte i przedstawione w dalszej części dokumentu procedury w zakresie dokonywania zmian w Strategii i kryteriach wyboru operacji oraz parytety gwarantujące udział przedstawicieli poszczególnych sektorów w organach statutowych Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem.

Najważniejszym elementem partycypacji na etapie wdrażania Strategii pozostaje oczywiście możliwość realizowania operacji finansowych przez podmioty reprezentujące wszystkie cztery sektory tworzące Lokalną Grupę Działania. Ponieważ jednak, za wyjątkiem sektora publicznego, w każdym z pozostałych trzech sektorów można by wskazać na podmioty/osoby stanowiące słabszą część członków lokalnej społeczności, Strategia zakłada podjęcie działań o innowacyjnym charakterze mających na celu jak najszersze włączenie ich w grono faktycznych beneficjentów programu.

Przeprowadzona na potrzeby przedmiotowego dokumentu diagnoza, oraz oparte na jej wynikach analizy, pozwalają wysnuć wniosek, że jednym z poważniejszych zagrożeń jakie dostrzegają mieszkańcy obszaru objętego Strategią, jest obawa o pełne wykorzystanie wsparcia płynącego z dostępu do funduszy okresu alokacyjnego 2014-2020. Szczególny niepokój na tym etapie budzi niedostateczny poziom wiedzy i informacji w zakresie prawidłowego przygotowania aplikacji i późniejszego rozliczania dotacji. Tym samym zachodzi realna groźba, że środki pomocowe, nie zostaną w pełni wykorzystana. Dlatego założono podjęcie całego szeregu działań mających na celu animację społeczności lokalnej w tym obszarze. Uwzględniono więc potrzebę pomocy kierowanej do potencjalnych beneficjentów już na poziomie analizowania lokalnej sytuacji i identyfikowania faktycznych potrzeb. Z kolei poszukiwanie optymalnych rozwiązań dla zauważonych problemów zaowocuje pomysłami, które przy wsparciu ze strony LGD mają szansę rozwinąć się w projekty kwalifikujące się do wsparcia.

Działania LGD skierowane będą głównie do tych członków lokalnej społeczności, którzy do tej pory nie korzystali z tego typu pomocy. Mając jednak na uwadze konieczność zachowania równości szans dla wszystkich potencjalnych beneficjentów zarówno ze szkoleń jak i doradztwa indywidualnego przy rozwijaniu pomysłów i budowaniu w oparciu o nie wniosków, będą mogli korzystać wszyscy bez ograniczeń.

Również przyjęty sposób ewaluacji dokumentu, a w szczególności planowany sposób okresowych kontroli stopnia realizacji założonych w dokumencie celów pozwala na udział w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów i osób.

Gwarancją szerokiego udziału społeczności lokalnej we wdrażaniu Strategii na wielu polach jest opracowany w zgodzie z wytycznymi dla instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w Polsce plan komunikacji, stanowiący załącznik do niniejszego dokumentu.

3 Diagnoza - opis obszaru i ludności

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Rolnictwa wynikającymi z *Poradnika dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020* w dokumencie nie zamieszczono całego, szczegółowego opisu obszaru i ludności, a jedynie te elementy przeprowadzonej diagnozy, które w dalszej części strategii zostały wykorzystane do formułowania celów. Takie ujęcie pozwala wyeksponować najistotniejsze kwestie, które w procesie dalszego budowania programu odegrały znaczącą rolę.

Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem działa na terenie ośmiu lubuskich gmin: Bojadła, Czerwieńsk, Kolsko, Nowogród Bobrzański, Sulechów, Świdnica, Trzebiechów, Zabór. Jednostki te zajmują łączną powierzchnię ponad 1 209 km^2, co stanowi ok. 8,7 % powierzchni całego regionu. Są one zamieszkane przez 66 496 osób, co z kolei stanowi nieco ponad 6,5% populacji województwa (dane GUS na dzień 31.12.2013). Szczegółowe dane w zakresie powierzchni zajmowanej przez poszczególne gminy i zamieszkującej je ludności, zawiera Tabela nr 1.1 w rozdziale 1 Strategii. Największą gminą pod względem powierzchni jest miejsko-wiejska gmina Nowogród Bobrzański (prawie 26 tys. ha), a najmniejszą gmina Kolsko (nieco ponad 8 tys. ha). Gmina Kolsko jest także gminą o najmniejszej liczbie mieszkańców (3 310 osób). Z kolei najwięcej osób mieszka w miejsko-wiejskiej gminie Sulechów (26 609 osób). Sam Sulechów jest największym miastem w obszarze objętym strategią (17 461 osób). Kolejne dwa miasta leżące na tym terenie są znacznie mniejsze. Nowogród Bobrzański liczy 5 161 mieszkańców, a w Czerwieńsku mieszka 4200 osób. Pozostała sieć osadnicza jest stosunkowo równomiernie rozmieszczona. Tworzy ją 135 jednostek w tym 97 sołectw. Średnia gęstość zaludnienia wynosi bez mała 55 osób/km^2. Największa jest rzecz jasna w Sulechowie, a najmniejsza na terenach wiejskich gminy Nowogród Bobrzański. Rozmieszczenie gmin z terenu LGD Między Odrą a Bobrem na tle mapy administracyjnej województwa lubuskiego prezentuje ryc.3.1. Jak wynika z jej analizy, administracyjnie wszystkie gminy, na terenie których działa LGD Między Odrą a Bobrem przynależą do województwa lubuskiego i niemal wszystkie wchodzą w skład powiatu zielonogórskiego. Jedynie Gmina Kolsko stanowi część sąsiedniego powiatu nowosolskiego. Widać też, że mimo wystąpienia ze Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem gmin Bobrowice i Dąbie oraz zmiany administracyjne jakie zaszły na przestrzeni kilku miesięcy poprzedzających powstanie Strategii, a które miały istotny wpływ na funkcjonowanie LGD (połączenie gminy wiejskiej Zielona Góra wchodzącej wcześniej w skład LGD Między Odrą a Bobrem z miastem Zielona Góra) została zachowana spójność przestrzenna obszaru działania LGD.

Geograficznie obszar LGD położony jest w sześciu sąsiadujących ze sobą i przecinających się mezoregionach fizycznogeograficznych. Są to:

- Dolina Środkowej Odry (Sulechów, Czerwieńsk) - obejmuje dolinę Odry, o szerokości 5 - 10 km. Dolina o stromych północnych zboczach jest dobrze wykształcona, z wyraźnym tarasem łąkowym i wyższymi, zalesionymi tarasami piaszczystymi.
- Kotlina Kargowska (Bojadła, Trzebiechów, Kolsko) - stanowiąca środkową część Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej. Stanowi rozległą równiną piaszczystą w znacznej mierze porośniętą lasami. Wysoczyzna Czerwieńska (Czerwieńsk) - stanowi środkową część Wzniesień Zielonogórskich. Wznosi się ponad otaczające ją doliny na wysokość do 134 m n.p.m.,. Występują tu lesiste pagóry kemowe i morenowe, ukształtowane w epoce maksymalnego zasięgu zlodowacenia bałtyckiego.
- Wał Zielonogórski (Świdnica, Zabór) – wschodnia, najwyższa część Wzniesień Zielonogórskich stanowi glacitektoniczne (spiętrzone przez nasuwający się lodowiec) wzniesienie, zbudowane z zaburzonych skał trzeciorzędowych, z węglem brunatnym. Obszar cechuje się znacznymi wysokościami bezwzględnymi (221 m n.p.m.) i względnymi (do 100 m). Region w większości zalesiony z bogatymi tradycjami uprawy winnej latorośli.
- Obniżenie Nowosolskie (Nowogród Bobrzański) - stanowi zachodnią część Obniżenia Milicko-Głogowskiego. To typowa pradolinę o piaszczystym dnie, którą porastają lasy z licznymi podmokłymi zagłębieniami.
- Wschodnia część Borów Zielonogórskich (Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański) – jest kompleksem leśny (w większości drzewostany sosnowe) zajmujący obszar ponad 235 000 ha

Ryc. 2 Lokalizacja terenu objętego strategią na tle mapy administracyjnej woj. lubuskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Zbliżona budowa geologiczna i podobna geomorfologia terenu oraz idąca w ślad za nimi struktura gleb sprawiają, że mimo położenia na styku stosunkowo dużej ilości jednostek fizycznogeograficznych wszystkie gminy z

obszaru działania LGD wykazują w zakresie sposobu użytkowania gruntów, pewne cechy wspólne podkreślające spójność obszaru. Charakteryzuje je między innymi stosunkowo duży obszar zajmowany przez lasy. Średnia lesistość przekracza 49,8 %. Jest więc wyższa niż współczynnik dla całego województwa, a przecież lubuskie ma w tym zakresie najwyższy wskaźnik w kraju. Lasy obfitujące w runo leśne oraz zwierzynę łowną to jedno z największych bogactw tego regionu oraz obszaru działania LGD.

Tabela 4 Sposób użytkowania gruntów na terenie LSR (stan w dniu 31 XII)

l.p	gmina	powierzchnia [ha]	lesistość [%]	lasy [ha]	użytki rolne		jeziora	
					[%]	[ha]	[szt.]	[ha]
1	Bojadła,	10 227	47,5	4 858	42	4 295	6	15
2	Czerwieńsk	19 459	51,6	10 041	35	6 811	7	55
3	Kolsko	8 070	45,5	3 672	44	3 551	3	183
4	Nowogród Bobrzański	25 969	60,9	15 815	30	7 791	1	8
5	Sulechów	23 666	39,1	9 253	49	11 596	4	7
6	Świdnica	16 090	61,4	9 879	31	4 988	0	0
7	Trzebiechów	8 096	25,5	2 064	60	4 858	4	11
8	Zabór	9 338	49,9	4 660	37	3 455	6	49
	Razem	120 915	49,8	60 242	39,2	47 344	31	327

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Tereny obszaru objętego zasięgiem LSR użytkowane rolniczo charakteryzują się raczej niską klasą bonitacji gruntów. W ogólnej liczbie ok. 47 tyś. ha 38% gruntów zajmują gleby klasy IV, 26 % gruntów zajmują gleby klasy V i 22% - gleby klasy VI. Na terenie LGD znajduje się 31 jezior o łącznej powierzchni ok. 327 ha. Większość zbiorników znajdujących się na terenie LGD „Między Odrą a Bobrem" zalicza się do małych i płytkich jezior. Są to za zwyczaj zbiorniki niewielkie, stosunkowo płytki, bogate w substancje biogenne i zaliczane do jezior eutroficznych. Akweny te z reguły wykorzystywane są lokalnie do celów rekreacyjnych lub wędkarskiego połowu ryb.

Gminy wchodzące w skład LGD położone są wzdłuż głównych rzek południowej części województwa lubuskiego (lub w strefie ich bezpośredniego oddziaływania). Otaczają przy tym z trzech stron Zieloną Górę. Tak więc dla całego tego obszaru znamienne jest wzajemne oddziaływanie terenów wiejskich i regionalnego ośrodka miejskiego. Skrótowa charakterystyka położenia wchodzących w skład LGD jednostek samorządu terytorialnego szczebla podstawowego wygląda następująco:

Bojadła — Gmina wiejska (pow. zielonogórski) położona bezpośrednio nad Odrą. Sąsiaduje z gminami Kargowa, Nowa Sól, Otyń, oraz należącymi do LGD Kolsko, Trzebiechów, Zabór.

Czerwieńsk — Gmina miejsko-wiejska (pow. zielonogórski) przez którą przepływa Odra. Sąsiaduje z gminami Bytnica, Dąbie, Skąpe, miastem Zielona Góra, oraz należącymi do LGD Sulechów i Świdnica.

Kolsko — Gmina wiejska (pow. nowosolski) położona w bezpośrednim oddziaływaniu rzeki Odry, której dopływem jest płynąca tu rzeka Obrzyca. Sąsiaduje z gminami Kargowa, Nowa Sól, Wolsztyn, Sława oraz należącą do LGD gminą Bojadła

	Nowogród Bobrzański	Gmina miejsko-wiejska (pow. zielonogórski) położona nad rzeką Bóbr. Sąsiaduje z gminami Bobrowice, Brzeźnica, Dąbie, Jasień, Kożuchów, Lubsko, Zielona Góra, Żary, oraz należącą do LGD gminą Świdnica
	Sulechów	Gmina miejsko-wiejska, (pow. zielonogórski) której południową granicę stanowi Odra. Sąsiaduje z gminami Babimost, Kargowa, Zielona Góra, Skąpe, Szczaniec, Świebodzin oraz należącymi do LGD Czerwieńsk i Trzebiechów
	Świdnica	Gmina wiejska (pow. zielonogórski) pozostająca pod oddziaływaniem zarówno Bobru jak i Odry do której dopływają Śląska Ochla i Czarna Struga. Sąsiaduje z gminami Dąbie i Zielona Góra, oraz należącymi do LGD Czerwieńsk i Nowogród Bobrzański
	Trzebiechów	Gmina wiejska (pow. zielonogórski), której południową i zachodnią granicę stanowi Odra Sąsiaduje z gminami Kargowa i Zielona Góra oraz należącymi do LGD Bojadła, Sulechów, Zabór
	Zabór	Gmina wiejska (pow. zielonogórski), której wschodnią i północną granicę stanowi Odra. Sąsiaduje z Zieloną Górą, gminą Otyń, oraz należącymi do LGD gminami Bojadła, Otyń, Sulechów, Trzebiechów.

Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji oraz problemów odnoszących się do tych grup.

Jak pokazały wyniki badania ankietowego oraz wnioski płynące z warsztatów przeprowadzonych z grupami fokusowymi strategia LGD Między Odrą a Bobrem powinna kierować swoje działania przede wszystkim na:

- Osoby z terenów wiejskich w szczególności dzieci i młodzież z utrudnionym dostępem do obiektów i infrastruktury edukacyjnej, zdrowotnej, sportowej i kulturalnej, ale także osoby obciążone utrudnionym dostępem do rynku pracy skupionego głównie w Zielonej Górze;
- Osoby bezrobotne lub zagrożone bezrobociem, gospodarujące na zbyt małych gospodarstwach by mogły one stanowić jedyne źródło dochodów wystarczających do utrzymania rodziny i zaspokajania jej potrzeb;
- Osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem w szczególności z uwagi na ubóstwo lub patologiczne zachowania członków rodziny;
- Osoby starsze i niepełnosprawne wykluczone społecznie z uwagi na bariery w poruszaniu się i komunikowaniu z otoczeniem.

Z punktu widzenia wdrażania strategii bardzo ważną grupę interesariuszy stanowią też osoby aktywne społecznie, niejednokrotnie działające już w organizacjach III sektora lub grupach nieformalnych. Wiele z nich to osoby młode, mogące zaproponować innym mieszkańcom regionu nowe, często innowacyjne formy aktywności. W dalszej perspektywie aktywność tą można rozszerzyć również na sferę gospodarczą.

Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Na koniec grudnia 2013 roku na terenie objętym strategią było 5758 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. Zdecydowana większość z nich, bo aż 5512 należy do sektora prywatnego. Jedynie 246 przedsiębiorstw reprezentuje sektor publiczny. Dodatkowo liczba podmiotów publicznych na przestrzeni ostatniej dekady systematyczne maleje, podczas gdy rożnie liczba firm prywatnych. Obrazuje to tabela 3.1. To tendencja charakterystyczna zarówno dla województwa lubuskiego jak i dla całego kraju.

Tabela 5 ***Podmioty gospodarki narodowej na terenie LSR wpisane do rejestru REGON (stan w dniu 31 XII)***

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013
sektor publiczny	315	322	328	335	228	243	247	252	249	246
sektor prywatny	4304	4401	4604	4603	4552	4634	4944	5050	5274	5512
ogółem	4619	4723	4932	4938	4780	4877	5191	5302	5523	5758

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Jak pokazuje analiza danych historycznych na terenie LGD liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na przestrzeni ostatnich 10 lat systematycznie rośnie (za wyjątkiem roku 2007). Co ważne dynamika tego wzrostu począwszy od roku 2009 jest nawet większa niż średnia dla województwa lubuskiego

Ryc. 3 ***Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na przestrzeni lat 2004-2013 na terenie LSR i w województwie lubuskim (rok 2004 = 100%)***

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Szybsze tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarczych nie oznacza jednak, że sytuacja w tym zakresie jest dobra. Uwarunkowania historyczne powodują, że zarówno ilość podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności jak i ilość osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą na 10 tys. ludności na terenie LSR są wciąż znacznie niższe niż średnie tych wskaźników dla powiatu zielonogórskiego (w którym jest 7 z 8 gmin LGD) oraz województwa lubuskiego.

Tabela 6 ***Podstawowe wskaźniki obrazujące aktywność gospodarczą (stan w dniu 31 XII 2013)***

wskaźnik	średnia dla terenu LSR	średnia dla powiatu zielonogórskiego	średnia dla woj. lubuskiego
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	866	953	1 671
osoby fizyczne prowadzące działalność gosp. na 10 tys. ludności	662	729	767

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Rynek pracy

Według najnowszych danych Powiatowego Urzędu Pracy liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminach LGD Między Odrą a Bobrem wynosi 3282 osoby. Dane z marca 2015 pokazują nieznaczny wzrost tej liczby na przestrzeni pierwszego kwartału tego roku. Można jednak przyjąć, że wzrost ten jest wynikiem zmian sezonowych, gdyż analiza trendu w dłuższej perspektywie wykazuje tendencje spadkowe.

Tabela 7 Liczba bezrobotnych w gminach LGD Między Odrą a Bobrem zarejestrowanych na koniec grudnia 2013 i 2014 roku oraz na koniec marca 2015 roku.

l.p.	gmina		Grudzień 2013	Grudzień 2014	Marzec 2015
1	Bojadła	gmina wiejska	236	176	188
2	Czerwieńsk	gmina miejska	534	502	536
3	Kolsko	gmina wiejska	258	211	202
4	Nowogród Bobrzański	gmina miejska	548	504	498
5	Sulechów	gmina miejska	1 459	1 227	1 218
6	Świdnica	gmina wiejska	237	255	246
7	Trzebiechów	gmina wiejska	205	154	165
8	Zabór	gmina wiejska	216	243	229
	Razem na obszarze LGD		3 693	3 272	3 282

Źródło: Wojewódzki Urząd pracy w Zielonej Górze Informacje miesięczne XII 2013, XII 2014, III 2015

Jednak analizując te dane *Obserwatorium Rynku Pracy* Wojewódzkiego Urząd Pracy w swoim opracowaniu pt. *Rynek pracy województwa lubuskiego w 2014 roku* zwraca uwagę, że „Do gmin, w których nastąpił wzrost bezrobocia w 2014 r. należą: gmina Zabór (wzrost o 12,5%), gmina Świdnica (wzrost o 7,6%), gmina Zielona Góra (wzrost o 1,7%)". Spośród trzech wymienionych w przytoczonym cytacie jednostek, dwie leżą w obrębie LSR, a trzecia w bezpośrednim sąsiedztwie operowania LGD. Nie pozostaje to bez wyraźnego oddziaływania na lokalny rynek pracy.

Tabela 8 Liczba pracujących i bezrobotnych w gminach LGD Między Odrą a Bobrem

rok	pracujący ogółem	bezrobotni ogółem	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
			ogółem	kobiety	mężczyźni
2009	10285	3413	8,6	9,3	7,9
2010	11371	3290	8,2	9,5	7,1
2011	10222	3578	8,6	10,4	7,0
2012	9825	3878	9,3	10,8	8,1
2013	9966	3693	8,9	10,2	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Jak pokazują przytoczone statystyki odsetek liczby bezrobotnych kobiet w stosunku do ogólnej liczby kobiet zamieszkujących obszar LGD jest wyższy niż analogiczny wskaźnik dla mężczyzn. Choć jest to zgodne z ogólnymi trendami notowanymi niemal w całym regionie i kraju to podkreślić należy, że dysproporcje te są wyższe niż średnie notowane dla pozostałej części województwa lubuskiego.

Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym u którego źródeł leży zwykle kilka przyczyn. W odniesieniu do terenu funkcjonowania LGD, przy okazji charakterystyki grup pozostających poza rynkiem pracy, warto zwrócić uwagę na kilka faktów. Na terenie ośmiu gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia znajdują się tylko trzy miejscowości o statusie miasta (Czerwieńsk, Nowogród Bobrzański i Sulechów). Co za tym idzie zdecydowana większość (2/3 czyli 44 z 66 tysięcy) mieszkańców mieszka na wsi. Analiza struktury gospodarstw rolnych wskazuje, że dominują tu gospodarstwa bardzo małe (poniżej 1 ha) i małe (od 1 do 5 ha), o niewielkiej efektywności produkcyjnej. Nie mogą one stanowić podstawy do zapewnienia godziwego utrzymania gospodarujących na nich rodzinom. Dlatego zamieszkałe w nich osoby poszukują zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Główne bariery jakie napotykają w tym zakresie wynikają z braku odpowiednich kwalifikacji oraz problemów komunikacyjnych

utrudniających dostęp do rynku pracy związanego głównie z ośrodkami miejskimi. Pracownicy dojeżdżający są zwykle mniej dyspozycyjni, przez co mniej atrakcyjni dla pracodawcy.

Na terenach objętych działaniem LGD stosunkowo niewiele jest małych, lokalnych przedsiębiorstw. Niska aktywność gospodarcza mieszkańców wynika z braku odpowiednich tradycji w tym obszarze oraz niedostatecznego wsparcia, które pozwoliłoby przełamać przyszłym przedsiębiorcom bariery związane z rozpoczęciem działalności.

Wśród osób bezrobotnych są zarówno osoby starsze, jak i młodzież wchodząca na rynek pracy bezpośrednio po zakończeniu edukacji. Niestety edukacja ta często nie jest ukierunkowana na rzeczywiste potrzeby rynku pracy, co znacznie utrudnia znalezienie stałego zatrudnienia.

Dostęp do infrastruktury edukacyjnej, służby zdrowia, ośrodków kultury

Nasycenie infrastrukturą w zakresie opieki nad dziećmi, edukacji i służby zdrowia prezentuje tabela .

Tabela 9 Podstawowa infrastruktura wychowawcza, edukacyjna i opieki zdrowotnej na terenie LSR. (stan na 31.12.2013)

	Bojadła	Czerwieńsk	Kolsko	Nowogród Bobrzański	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór	Razem
Żłobek	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Przedszkola	2	5	2	2	5	0	2	2	20
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	1	3	0	3	7	3	1	1	19
szkoły podstawowe (bez specjalnych)	2	5	2	4	7	3	1	2	26
gimnazja (bez specjalnych)	1	1	2	1	3	1	1	1	11
przychodnie	1	7	3	6	7	1	1	2	28
praktyki lekarskie	0	0	1	0	9	1	1	1	13
apteki	0	2	0	2	8	0	1	0	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Zamieszkały przez blisko 66,5 tys. osób teren LSR posiada stosunkowo bogate materialne dziedzictwo kulturowe w postaci zabytków. Charakteryzuje go jednak niewielka ilość obiektów, w których świadczone są usługi publiczne w obszarze kultury. Najbardziej prężnymi placówkami życia w tym zakresie pozostają Gminne i Miejsko-Gminne Ośrodki Kultury. Działają one w Bojadłach, Czerwieńsku, Kolsku, Nowogrodzie Bobrzańskim, Sulechowie i Świdnicy. Oprócz nich na wsiach działa w sumie 77 świetlic (na 137 jednostek osadniczych). Najgorzej w tym zakresie przedstawia się sytuacja w gminach Nowogród Bobrzański 8 obiektów na 25 miejscowości / 32 % / i Kolsko 8 obiektów na 17 miejscowości / 47% /.

Pozostałe elementy infrastruktury kultury przedstawiono w zestawieniu w tabeli 3.9.

Tabela 10 Obiekty infrastruktury kultury i sztuki na terenie LSR. (stan na 31.12.2013)

Obiekty / Gmina	biblioteki i ich filie		kina		muzea		salony i galerie sztuki	
	ogółem	a)	ogółem	a)	ogółem	a)	ogółem	a)
Bojadła	2	0	0	0	0	0	0	0
Czerwieńsk	5	1	0	0	0	0	0	0
Kolsko	1	1	0	0	0	0	0	0

Nowogród Bobrzański	3	1	0	0	0	0	0	0
Sulechów	6	2	0	0	0	0	0	0
Świdnica	2	1	0	0	2	0	0	0
Trzebiechów	1	0	0	0	0	0	0	0
Zabór	1	0	0	0	0	0	0	0
Razem	21	6	0	0	2	0	0	0

a) w tym obiekty dostępne dla osób na wózkach inwalidzkich

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS Bank Danych Lokalnych

Zestawienie powyższe dodatkowo obrazuje w jak trudnej sytuacji, jeśli chodzi o dostęp do infrastruktury kultury, są osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie działań LGD. Z 21 zlokalizowanych tu obiektów bibliotecznych tylko 3 (2 w Sulechowie i 1 w Nowogrodzie Bobrzańskim) są w całości dostępne dla osób niepełnosprawnych. Dwa kolejne mają przystosowane jedynie wejście, a jeden obiekt posiada wnętrze dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Na specyfikę problematyki kultury oprócz niedostatecznego zaplecza infrastrukturalnego zasadniczy wpływ wywiera

Na terenie LSR działają 33 kluby sportowe, ale wciąż jeszcze w dwóch gminach jest tylko jedna tego typu organizacja, a w jednej z gmin nie ma zarejestrowanego żadnego klubu sportowego.

Sektor społeczny i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Organizacje pozarządowe stają się w naszym kraju coraz istotniejszym elementem zrównoważonego rozwoju społeczeństwa. W lokalnych środowiskach służą rozwiązywaniu problemów społecznych i niwelowaniu różnic w rozwoju gospodarczym, ale także ułatwiają dostęp do masowej kultury, sportu czy rekreacji. Podmioty tak zwanego „trzeciego sektora" coraz częściej i w coraz szerszym wachlarzu obszarów uzupełniają a niekiedy nawet przejmują zadania państwa czy samorządów i prowadzą działania na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze podają, że na koniec grudnia 2013 roku na terenie LSR działało 189 stowarzyszeń, fundacji i innego rodzaju organizacji społecznych. Ich liczbę w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Podmioty kapitału społecznego na terenie LSR. (stan na 31.12.2013)

gmina	ilość stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych
Gmina Bojadła	7
Gmina Czerwieńsk	28
Gmina Kolsko	6
Gmina Nowogród Bobrzański	31
Gmina Sulechów	64
Gmina Świdnica	31
Gmina Trzebiechów	5
Gmina Zabór	17

Źródło: na podstawie Województwo Lubuskie 2014 podregiony, powiaty, gminy, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

Na koniec roku 2013 w rejestrze REGON zarejestrowano 4 podmioty kapitału społecznego więcej niż w analogicznym okresie rok wcześniej (o 3 więcej w gminie Sulechów i jeden podmiot więcej w gminie Świdnica). To przyrost o 2,16% w skali roku, który był niższy od średniego przyrostu dla województwa wynoszącego

4,47%. Jeśli więc przyjąć jako podstawowy wskaźnik aktywności społecznej ilość organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, to widać, że w roku 2013 jeszcze bardziej wzrosła różnica między terenami LSR, dla których wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 28,42 a średnią dla całego województwa lubuskiego, gdzie wartość wskaźnika wynosi 32,05. Trzeba jednak podkreślić, że i tak na przestrzeni ostatnich lat na obszarze LSR dokonał się w tym obszarze zasadniczy postęp. Wzrosła nie tylko ilość organizacji pozarządowych, ale przede wszystkim zmieniło się podejście znacznej części społeczeństwa uwidocznione w większej aktywności jego członków. Współpraca dla dobra wspólnoty i na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju z ekscentrycznej fanaberii, coraz częściej staje się dobrze postrzeganym wzorem do naśladowania.

Opieka i pomoc społeczna

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie poszczególnym osobom i ich rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie i bez wsparcia. Zakres zadań i kompetencji poszczególnych służb, działających na rzecz osób wykluczonych społecznie, określony został przede wszystkim w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którą pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Na terenie LGD wiodącymi realizatorami zadań z zakresu pomocy społecznej pozostają Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej jednostek wchodzących w skład LGD, którymi są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach
  ul. Sulechowska 35, 66-130 Bojadła
  w roku 2014 364 osoby / 113 rodzin objętych pomocą społeczną
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
  ul. Marii Rozwens 4, 66-016 Czerwieńsk
  w roku 2014 1126 osób / 419 rodzin objętych pomocą społeczną
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku
  ul. Piastowska 12, 67-415 Kolsko
  w roku 2014 286 osób / 168 rodzin objętych pomocą społeczną
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim
  ul. Ogrodowa 9, 66-010 Nowogród Bobrzański
  w roku 2014 1016 osób / 369 rodzin objętych pomocą społeczną
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie
  ul. Jana Pawła II 52, 66-100 Sulechów
  w roku 2014 3632 osoby / 1468 rodzin objętych pomocą społeczną
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy
  ul. Długa 25, 66-008 Świdnica
  w roku 2014 307 osób / 283 rodzin objętych pomocą społeczną
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie
  ul. Sulechowska 2, 66-132 Trzebiechów
  w roku 2014 423 osoby / 150 rodzin objętych pomocą społeczną
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze
  ul. Lipowa 15, 66-003 Zabór
  w roku 2014 380 osób / 165 rodzin objętych pomocą społeczną

Istotnym elementem diagnozy sfery ubóstwa i działania systemu opieki społecznej pozostaje analiza powodów ubiegania się o świadczenia społeczne tej części społeczeństwa, która korzysta z tego rodzaju świadczeń.

Tabela 12 ***Powody przyznania świadczeń przez ośrodki Pomocy Społecznej z terenu działania LGD Między Odrą a Bobrem.***

	Bojadła	Czerwieńsk	Nowogród Bobrzański	Kolsko	Sulechów	Świdnica	Trzebie-chów	Zabór	razem
ubóstwo	112	238	175	138	197	179	130	114	1283
bezdomność	0	5	0	0	6	3	0	2	16
potrzeba ochrony macierzyństwa	28	51	51	18	12	80	27	10	277
w tym wielodzietność	9	18	26	6	5	38	6	3	111
bezrobocie	278	172	158	97	176	176	76	91	1224
niepełnosprawność	57	133	86	37	184	117	64	53	731
długotrwała lub ciężka choroba	118	47	73	34	126	205	28	32	663
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	104	97	64	19	285	69	121	10	769
w tym rodziny niepełne	35	59	34	9	36	27	22	3	225
w tym rodziny wielodzietne	63	32	21	4	46	14	14	5	199
przemoc w rodzinie	0	2	29	0	30	6	0	6	73
alkoholizm	39	26	21	8	132	31	41	24	322
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	12	3	5	3	5	13	5	4	50
zdarzenia losowe	7	2	0	0	1	3	1	1	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS

Dominującym problemem, z powodu którego udzielano w ostatnim roku pomocy było ubóstwo. Był to najczęstszy powód przyznania pomocy w 5 z 8 ośrodków. Niewiele mniej osób ubiegało się o wsparcie z uwagi na trudną sytuację spowodowaną bezrobociem. Częstym problemem bywa również długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność powodujące poważne utrudnienia w codziennym życiu i samodzielności.

Turystyka

Obszarem szczególnie istotnym z punktu widzenia dalszego rozwoju terenów objętych Strategią jest turystyka. Wszystkie gminy wchodzące w skład LGD, podobnie jak znaczna część województwa lubuskiego, niosą w sobie ogromny potencjał do rozwoju tej dziedziny gospodarki. Uwarunkowania historyczne, a w jeszcze większym stopniu przyrodnicze, terenów położonych w widłach Odry i Bobru sprawiają, że okolice te mają bardzo wiele do zaoferowania w sferze turystyki zarówno mieszkańcom, jak i gościom. Niektóre ze zlokalizowanych tu atrakcji mają charakter unikatowy, nie tylko w skali regionu, ale i całego kraju. Niestety nie wszystkie z nich są należycie wykorzystane, spopularyzowane i udostępnione turystom. Już pobieżny przegląd pokazuje bogactwo i ogromne zróżnicowanie oferty co również stanowi istotny walor. Są w śród nich zabytki architektury wybudowane w różnych stylach i o różnym stopniu zachowania, atrakcje przyrodnicze w skali od mikro do makro, obiekty sakralne, militarne, użytkowe i nieużytkowe. Chcąc wymienić choćby niektóre z atrakcji nie sposób nie wspomnieć o:

- Skupisku drzew „Tańczące sosny" uznanym za pomnik przyrody (gmina Bojadła)
- Terenach dawnej fabryki amunicji w Krzystkowicach (gmina Nowogród Bobrzański)
- Przystani wodnej w Cigacicach i wycieczkach galarem po Odrze (gmina Sulechów)
- Obszarze chronionym Obrzycko-Obrzańskim (częściowo położonym w gminie Kolsko)
- Lubuskim Muzeum Wojskowym w Drzonowie i Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy (Gmina Świdnica)
- Pałacach takich jak ten w Trzebiechowie (Gmina Trzebiechów)
- Przeprawie promowej przez Odrę w Milsku (Gmina Zabór)

Na terenie całego obszaru rozsiane są trasy piesze i rowerowe, ścieżki do nordic walking, szlaki kajakowe i samochodowe:
Gmina Bojadła:

- ścieżki piesze i rowerowe Szlakiem Odry; trasa Młynkowo-Kleniczki 16 km
- trasa spływu kajakowego Szlakiem Odry 16 km
- ścieżka edukacyjno-ekologiczna wokół Bojadeł 16 km

Gmina Czerwieńsk

- szlak nordic walking – czerwony Augusta Wilhelma Hansa Von Schierstaed – szlak historyczny 13km
- szlak nordic walking – czarny Lądolodu Skandynawskiego – trasa krajobrazowa 14 km
- szlak nordic walking – niebieski Runa leśnego – trasa przyrodnicza 15 km
- szlak nordic walking – czerwony Militarny – trasa historyczna 28 km
- szlak nordic walking – czerwony Mały kanion - trasa przyrodnicza 20 km
- szlak nordic walking – zielony Siódme miasto Rothenburgów – szlak historyczny 12 km
- trasa kajakowa Wysokie – Czerwieńsk – Nietków – Laski 20 km
- trasa spływu kajakowego Szlakiem Odry 23 km

Gmina Kolsko

- szlak pieszy – zielony Konotop – Świętobór 25 km
- szlak pieszy – żółty Jeziorna - Świętno 16 km
- ścieżka piesza Jeziorna – Lubiatów 15 km
- ścieżka piesza Jeziorna – Konotop 18 km
- trasa kajakowa Rzeka Obrzyca – Jezioro Przymęckie 16 km
- trasa kajakowa Rzeka Obrzyca – Rzeka Odra 20 km
- trasa rowerowa Lubiatów – Sława 10 km
- trasa rowerowa Lubiatów – Radzyń 11 km
- trasa rowerowa i szlak samochodowy Szlak Wiatraków i Jezior 59 km

Gmina Nowogród Bobrzański

- szlak pieszy – zielony Nowogród Bobrzański – Wysoka 22 km
- szlak pieszy – czerwony Turów - Świdnica 18 km
- trasa kajakowa Nowogród Bobrzański – Bobrowice 52 km
- trasa kajakowa Krzywaniec – Dychów 22 km
- trasa rowerowa Nowogród Bobrzański – Brzeźnica – Jasień 17 km
- trasa rowerowa w Krzystkowicach po terenach fabryki amunicji 15 km

Gmina Sulechów

- szlak pieszy – czarny Szlak Południowy 10,5 km
- szlak rowerowy – żółty Szlak Mistrza ołtarza z Gościeszowic 15 km
- szlak rowerowy – czarny Szlak Południowy Mozów – sosna „Waligóra" 10,5 km
- szlak rowerowy – czarny łącznikowy Czerwieńsk – Nietkowice 22,5 km
- szlak rowerowy – żółty Kalsk – Pałck 19 km
- szlak samochodowy Historyczny Szlak Bitewny 41 km
- szlak samochodowy Pomników Przyrody 44 km

Gmina Świdnica

- szlak nordic walking – niebieski Etno i Archeo trasa historyczna 14 km
- szlak nordic walking – niebieski Do Muzeum Wojskowego trasa historyczna 14 km
- szlak nordic walking – czerwony Na glinianki trasa przyrodnicza 20 km
- ścieżki rowerowe Słone – Radomia; Drzonów – Lipno; Letnica – Lipno; Koźla – Świdnica, Świdnica – Słone
- szlak pieszy - niebieski Duża Pętla Zielonogórska 24 km
- szlak pieszy - zielony Mała Pętla Zielonogórska 28 km
- szlak pieszy i rowerowy - czarny Góra Wilkanowska – Podgórzyce 22 km
- szlak pieszy i rowerowy - czarny Góra Wilkanowska – Czerwieńsk 24 km

Gmina Trzebiechów

- szlak pieszy - niebieski wokół Trzebiechowa 10 km
- szlak pieszy – czerwony Klenica Podlegórz 11 km
- szlak rowerowy – niebieski Podlegórz – rezerwat Radowice 2 km
- szlak kajakowy Mielno – Cigacice 9 km

- szlak kajakowy Podlegórz – Cigacice 11 km

Gmina Zabór

- szlak pieszy i rowerowy – niebieski Milsko – Przytok 11 km
- szlak pieszy – czerwony Droszków – Milsko 14 km

Wiele tras w/w szlaków i ścieżek poprowadzonych jest przez liczne tereny leśne. Średnia lesistość terenu LGD wynosi 49,8 %, a więc jest wyższa niż średnia dla całego województwa, a przecież lubuskie ma w tym zakresie najwyższy wskaźnik w kraju. Lasy obfitują w runo leśne oraz zwierzynę łowną. To właśnie w lasach znajduje się większość z blisko 200 pomników przyrody, które rozsiane są po całym obszarze.
Tereny wzdłuż Odry i Bobru to nie tylko urokliwe krajobrazowo obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Kryją one na także liczne zabytki architektury i całe mnóstwo obiektów militarnych pochodzących zarówno z czasów II Wojny Światowej, jak i okresów znacznie wcześniejszych. Dzięki temu tereny LSR są idealnym miejscem do rozwoju turystyki historycznej. Przebiegają tędy między innymi szlaki militariów i fortyfikacji oraz Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza

W ostatnich latach największą atrakcją turystyczną tego regionu stają się jednak winnice. Dzieje się tak za sprawą odradzających się na tych terenach tradycji uprawy winorośli i rosnącą popularnością enoturystyki, czyli turystyki winiarskiej. Najbardziej rozpoznawalnym w chwili obecnej produktem turystycznym związanym z winiarstwem jest Lubuski Szlak Wina i Miodu. W 2015 roku znajdowało się na nim 38 winnic. W gminach tworzących LGD Między Odrą a Bobrem znajduje się aż 10 winnic. Są to winnice Marcus (Gmina Nowogród Bobrzański), Stara Winna Góra, Cantina Mozów (Gmina Sulechów), Cosel, Świętej Jadwigi (Świdnica), Miłosz, Ingrid, Na leśnej Polanie (Gmina Zabór) oraz Lubuska Winnica w Zaborze największa uprawa winorośli w Polsce związana z nowopowstałym Lubuskim Centrum Winiarstwa. Tak więc co czwarta winnica flagowego dla Ziemi Lubuskiej szlaku turystycznego leży na terenie objętym LSR. Warto też zaznaczyć, że obiekty związane z tradycja winiarską i pszczelarską znajdują się we wszystkich ośmiu gminach wchodzących w skład LGD. Rozwój turystyki opartej o produkcję wina i miodu, to idealny sposób na zrównoważony rozwój gospodarczy. Kierunek ten dobrze współgra z rolniczym charakterem większości terenów LGD.
Zarówno turystyka historyczna jak i enoturystyka dają też możliwość do rozwoju atrakcyjnych, a często również innowacyjnych form kultywowania lokalnych tradycji i budowania w ten sposób lokalnej tożsamości.

Jednak ani wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, ani liczne zabytki i obiekty historyczne, ani nawet kluczowe obiekty Lubuskiego Szlaku Wina i Miodu położone na terenie objętym LSR nie generują w chwili obecnej ruchu turystycznego na poziomie takim, jaki mógłby wynikać z tkwiącego tu potencjału. Świadczą o tym dane statystyczne GUS. Podają one np., że w roku 2014 z położonych na terenie LSR 6 obiektów skorzystało zaledwie 13 730 Polaków i 3 966 gości zagranicznych. Podczas gdy w roku 2010 obiektów hotelowych było 7 i skorzystało z nich 17 593 Polaków i 4 359 gości zagranicznych. Trudno się temu dziwić skoro łączna liczba miejsc noclegowych we wszystkich obiektach turystycznych obejmujących obiekty hotelowe, inne obiekty noclegowe, obiekty zbiorowego zakwaterowania (kempingi, pola biwakowe, zespoły domków turystycznych) oraz pozostałe obiekty noclegowe spadła z 953 w roku 2010 do 607 w roku 2014. Przyjmując nawet założenie, że rok 2014 był wyjątkowo niekorzystny a dodatkowo część ruchu turystycznego przejmują małe, nie objęte badaniami GUS obiekty, głównie agroturystyczne, to i tak spadek zarówno ilości obiektów hotelowych jak i liczby korzystających z nich osób należy uznać za znaczący. (dane na podstawie GUS, BDL lata 2010 -2014).

Wyliczone dla podawanych przez GUS wartości podstawowych wskaźników obrazujących rozwój turystyki na danym obszarze wypadają niekorzystnie nie tylko na tle tych regionów kraju które tradycyjnie uważane są za najbardziej atrakcyjne turystycznie, ale również na tle większej części województwa lubuskiego. I tak np. **wskaźnik Schneidera** obrazujący intensywność ruchu turystycznego i wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadającą na 1000 mieszkańców stałych dla terenu LSR wynosi 0,266 (dane na podstawie GUS, BDL 2014). Z kolei **wskaźnik Charvata**, czyli wskaźnik nasycenia bazą turystyczną, wyrażony liczbą miejsc noclegowych przypadających na km^2 powierzchni kształtuje się na poziomie 0,502(dane na podstawie GUS, BDL 2014).

W tej sytuacji jedną z istotnych szans na zmianę tych niekorzystnych zjawisk jest dalszy wzrost ilości atrakcji turystycznych oraz rozwój podstawowej infrastruktury w postaci bazy noclegowo-gastronomicznej. Ostatnie lata przyniosły już ożywienie w tym sferze gospodarstw agroturystycznych. Obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 13 Oferta gospodarstw agroturystycznych zlokalizowanych na terenie LSR

Gmina	Rok 2010		Rok 2014	
	Liczba gospodarstw	Liczba miejsc noclegowych	Liczba gospodarstw	Liczba miejsc noclegowych
Świdnica	3	20	5	34
Zabór	5	49	8	79
Sulechów	7	64	12	135
Kolsko	0	0	1	7
Bojadła	1	16	1	16
Razem dla terenu LSR	**16**	**149**	**27**	**271**

W pozostałych gminach (Czerwieńsk, Nowogród Bobrz., Trzebiechów nie ma obiektów tego typu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

W ostatnich latach na terenie LSR obserwowalny jest również wzrost natężenia ruchu turystycznego w obszarze tzw. jednodniowej turystyki rekreacyjnej. Bardzo wiele osób, głównie z terenów najbliższych, a więc województwa lubuskiego, wielkopolskiego i dolnośląskiego, ale także gości zza zachodniej granicy naszego kraju, przyjeżdża na krótkie, zwykle jednodniowe wycieczki. Niestety ten rodzaj turystyki w najmniejszym stopniu przyczynia się do rozwoju gospodarczego odwiedzanego obszaru. Krótkie pobyty nie sprzyjają bowiem wydawaniu pieniędzy. Nie potrzeba dokonywać pogłębionych analiz by stwierdzić, że przyczyny tego stanu rzeczy leżą w skromnej i niedostosowanej do oczekiwań klienta bazie noclegowo-gastronomicznej i ciągle zbyt wąskiej (ubogiej) ofercie. W tym drugim przypadku, może oczywiście być tak, że ta oferta już istnieje, ale potencjalny turysta nie jest z nią dostatecznie zaznajomiony.

Z uwagi na swój ogromny, ciągle niedostatecznie wykorzystany potencjał, turystyka jest więc obszarem o szczególnym znaczeniu dla dalszego rozwoju terenów, na których działa Stowarzyszenie LGD Między Odrą a Bobrem.

4 Analiza SWOT

Bazując na przeprowadzonej diagnozie obszaru przeprowadzono analizę SWOT dla całego obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju. Przyjęta w tym zakresie metodologia zakładała, opracowanie w pierwszym etapie ośmiu odrębnych analizy cząstkowe dla terenu poszczególnych gmin wchodzących w skład LGD. Etap ten został zrealizowany w sposób partycypacyjny w oparciu o działania warsztatowe - w sumie 12 spotkań z udziałem ponad 100 osób. Następnie na podstawie wyników cząstkowych analiz SWOT, przygotowano zbiorczą analizę dla całego obszaru, którą w trzecim etapie prac poddano pod dyskusję społeczną z udziałem wszystkich zainteresowanych. W tym celu wstępną propozycję wyników zbiorczej analizy zamieszczono na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz zorganizowano 8 spotkań (po jednym w każdej gminie). Na spotkaniach tych zaprezentowano wyniki tej fazy tworzenia strategii i poddano je pod dyskusję. Szczególną uwagę Przyjęta ostatecznie w dokumencie analiza zawiera korekty wynikające ze zgłoszonych uwag.
W trakcie prac główny nacisk położono na te cechy, które dotyczą całego obszaru. Nie mniej ujęto również te elementy, które dotyczą większości lub wydzielonej części terenu, ale mogą mieć istotne znaczenie również dla pozostałych.

Mocne strony

S.1 Potencjał do rozwoju turystyki, na który składają się walory przyrodnicze i krajobrazowe (w tym bogate w runo lasy, cieki i zbiorniki wodne), zabytki oraz inne ciekawe miejsca i lokalne atrakcje turystyczne;

S.2 Stale rosnąca aktywność lokalnych organizacji pozarządowych;

S.3 Bliskość ośrodka miejskiego (Zielonej Góry), mogącego stanowić naturalny rynek zbytu dla usług i produktów, co z kolei sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości na terenach przyległych, oraz budującego chłonny rynek pracy;

S.4 Tradycje produkcji wina i miodu mogące stanowić podstawę do rozwoju związanej z tym działalności rolniczej, przetwórstwa, ale także enoturystyki i usług towarzyszących;

Słabe strony

W.1 Niewykorzystany potencjał turystyczny, wynikający w znacznej mierze z braków w infrastrukturze, w tym niskiego stopnia nasycenia infrastrukturą noclegową i gastronomiczną, niedostatku ścieżek rowerowych, braku infrastruktury umożliwiającej rekreacyjne i turystyczne wykorzystanie akwenów wodnych (zwłaszcza rzek Odry i Bobru), niedostatecznej ilości małej architektury i braku zagospodarowania otoczenia wokół wielu atrakcji turystycznych;

W.2 Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, towarzyszące jej braki w zakresie promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Brak wsparcia dla osób chcących otworzyć lub prowadzących własną działalność gospodarczą, a w szczególności brak organizacji zrzeszających przedsiębiorców i mało prężne instytucje otoczenia biznesu;

W.3 Braki w infrastrukturze komunikacyjnej (zła jakość dróg, brak chodników i ścieżek rowerowych), brak przepraw mostowych w gminach leżących nad rzeką Odrą;

W.4 Mało funkcjonalna komunikacja publiczna i brak wygodnych połączeń z ośrodkami miejskimi, a w konsekwencji utrudniony dostęp do rynku pracy, usług edukacyjnych, medycznych, kulturalnych i innych;

W.5 Brak dostatecznej infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej w postaci świetlic, ogólnodostępnych placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, ścieżek zdrowia, a w miejscach gdzie taka infrastruktura istnieje, niedobór środków na ich doposażenie i bieżącą działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną (organizację imprez, wyjazdy, stroje, itp.);

W.6 Niski stopień utożsamiania się z miejscem zamieszkania i lokalną społecznością wskutek zaspokajania części potrzeb w pobliskim ośrodku miejskim (traktowanie miejsca zamieszkania jak „sypialni"). Brak miejsc integracji społecznej i dobrze przygotowanej, atrakcyjnej oferty w postaci imprez i wydarzeń kulturalno-społecznych;

Szanse

O.1 Rozwój różnych form turystyki (pieszej, rowerowej, wodnej, konnej) przede wszystkim w oparciu o rozbudowaną i zintegrowaną infrastrukturę (np. sieć tras rowerowych, współdziałające przystanie wodne) oraz z wykorzystaniem istniejących szlaków tematycznych;

O.2 Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego w postaci rzek, zabytków, atrakcji turystycznych;

O.3 Rozwój lokalnej małej przedsiębiorczości oraz podmiotów ekonomii społecznej jako szansa na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy;

O.4 Wsparcie doradcze przy zakładaniu działalności gospodarczej i prowadzeniu jej w początkowym okresie;
O.5 Rozwój działalności organizacji pozarządowych, w celu większej integracji lokalnej społeczności, poprzez wsparcie finansowe, doradcze i praktyczne (forma inkubatora aktywności społecznej) udzielana podmiotom III sektora;

Zagrożenia

T.1 Brak wsparcia finansowego i szkoleń dla osób chcących rozwijać swoją aktywność zawodową i społeczną;
T.2 Odpływ młodych osób z terenów gmin należących do LGD do pobliskich ośrodków miejskich i zanik więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania;
T.3 Nadmierna szczegółowość zasady pozyskiwania wsparcia i biurokracja przy rozliczaniu projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych;
T.4 Niski stopień absorpcji środków pomocowych spowodowany brakiem prefinansowania (realizacja projektów w oparciu o finansowanie zaliczkowe) ograniczonymi możliwościami pokrycia wkładu własnego i brakiem informacji o źródłach i sposobach pozyskiwania wsparcia;

5 Cele i wskaźniki

Identyfikacja potrzeb poszczególnych grup interesariuszy została przeprowadzona w głównej mierze w oparciu o wyniki konsultacji społecznych. Pozwoliło to wytyczyć najważniejsze kierunki działań w obrębie przedmiotowej Strategii. Opisują je cele ogólne, którymi są:

1 **Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.**

Tereny położone w widłach rzek Odry i Bobru cechuje między innymi piękno krajobrazu oraz wysoka i stale poprawiająca się jakość środowiska naturalnego. Ogromny potencjał niosą w sobie słabo jeszcze zagospodarowane zbiorniki i cieki wodne oraz ogromne kompleksy leśne bogate w runo. Nie brakuje tu także innych atrakcji o zróżnicowanym charakterze. Obok zabytków architektury, można tu znaleźć między innymi muzea i obiekty militarne z różnych epok obrazujące burzliwe dzieje tych ziem oraz unikatowe produkty związane z Lubuskim Szlakiem Wina i Miodu.

Takie walory sprzyjają prawdziwemu wypoczynkowi i miłemu spędzaniu wolnego czasu. Brak na terenie LGD popularnych kurortów i zatłoczonych w sezonie miejscowości turystycznych, wbrew pozorom sprzyja rozwojowi turystyki relaksacyjnej, również tej aktywnej.

2 **Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.**

W większości gmin terenu objętego Strategią daje się zauważyć wysoką aktywność społeczną mieszkańców. W pozostałych gminach, w których aktywność ta nie jest jeszcze tak duża, widać, że dobre wzorce z sąsiedztwa są chętnie przejmowane i coraz więcej osób włącza się w działalność formalnych i nieformalnych grup społecznych. Taka postawa sprzyja między innymi pielęgnowaniu i budowaniu materialnego oraz niematerialnego lokalnego dziedzictwa kulturowego.

3 **Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP.**

Rozwój regionu nie powinien opierać się o monokulturę jednej z gałęzi gospodarki. Tak więc mimo historycznie rolniczego charakteru terenów LGD oraz dobrych perspektyw na rozwój turystyki istnieje potrzeba zwiększenia roli przedsiębiorstw w rozwoju gospodarczym tych obszarów. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka miejskiego oferującego atrakcyjne tereny inwestycyjne jakim jest Zielona Góra nie sprzyja przyciąganiu zewnętrznych inwestorów. Wzrost aktywności gospodarczej należy więc oprzeć o lokalne, małe i średnie podmioty.

4 **Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.**

Jednocześnie cele ogólne wyznaczają trzy podstawowe obszary aktywności Lokalnej Grupy Działania na najbliższe lata. Są to:

- Turystyka;
- Lokalna tożsamość i dziedzictwo kulturowe;
- Bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne.

Cele ogólne możliwe będą do osiągnięcia w drodze realizacji celów szczegółowych, zidentyfikowanych przez lokalną społeczność w trakcie konsultacji przeprowadzonych w toku prac nad strategią. Znajdują one pełne odzwierciedlenie w analizie SWOT. Przyczynią się więc do wzmocnienia cech pozytywnych obszaru objętego strategią i pozwolą przeciwdziałać i ograniczać skutki zjawisk niekorzystnie wpływających na rozwój terenów między Odrą a Bobrem.

OBSZARY DZIAŁAŃ - TURYSTYKA

Elementy analizy SWOT, leżące u podstaw wytyczenia celów

S.1 Potencjał do rozwoju turystyki, na który składają się walory przyrodnicze i krajobrazowe (w tym bogate w runo lasy, cieki i zbiorniki wodne), zabytki oraz inne ciekawe miejsca i lokalne atrakcje turystyczne;

S.4 Tradycje produkcji wina i miodu mogące stanowić podstawę do rozwoju związanej z tym działalności rolniczej, przetwórstwa, ale także enoturystyki i usług towarzyszących;

W.1. Niewykorzystany potencjał turystyczny, wynikający w znacznej mierze z braków w infrastrukturze, w tym niskiego stopnia nasycenia infrastrukturą noclegową i gastronomiczną, niedostatku ścieżek rowerowych, braku infrastruktury umożliwiającej rekreacyjne i turystyczne wykorzystanie akwenów wodnych (zwłaszcza rzek Odry i Bobru), niedostatecznej ilości małej architektury i braku zagospodarowania otoczenia wokół wielu atrakcji turystycznych;

O.1 Rozwój różnych form turystyki (pieszej, rowerowej, wodnej, konnej) przede wszystkim w oparciu o rozbudowaną i zintegrowaną infrastrukturę (np. sieć tras rowerowych, współdziałające przystanie wodne) oraz z wykorzystaniem istniejących szlaków tematycznych;

O.2 Lepsze wykorzystanie potencjału turystycznego w postaci rzek, zabytków, atrakcji turystycznych;

Cel ogólny

1. Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.

Cele szczegółowe

1.1 Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz dostępnej infrastruktury

1.2 Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Miodu i Wina, szlaki militariów i fortyfikacji, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza, Szlak Odry;

OBSZARY DZIAŁAŃ - LOKALNA TOŻSAMOŚĆ I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Elementy analizy SWOT, leżące u podstaw wytyczenia celów

S.2 Stale rosnąca aktywność lokalnych organizacji pozarządowych;

W.6 Niski stopień utożsamiania się z miejscem zamieszkania i lokalną społecznością wskutek zaspokajania części potrzeb w pobliskim ośrodku miejskim (traktowanie miejsca zamieszkania jak „sypialni"). Brak miejsc integracji społecznej i dobrze przygotowanej, atrakcyjnej oferty w postaci imprez i wydarzeń kulturalno-społecznych;

O.5 Rozwój działalności organizacji pozarządowych, w celu większej integracji lokalnej społeczności, poprzez wsparcie finansowe, doradcze i praktyczne (forma inkubatora aktywności społecznej) udzielana podmiotom III sektora;

T.2 Odpływ młodych osób z terenów gmin należących do LGD do pobliskich ośrodków miejskich i zanik więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania;

Cel ogólny

2. Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.

Cele szczegółowe

2.1 Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących;

2.2 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego ;

OBSZARY DZIAŁAŃ - BEZROBOCIE, UBOSTWO, WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Elementy analizy SWOT, leżące u podstaw wytyczenia celów

S.3 Bliskość ośrodka miejskiego (Zielonej Góry), mogącego stanowić naturalny rynek zbytu dla usług i produktów, co z kolei sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości na terenach przyległych, oraz budującego chłonny rynek pracy;

S.4 Tradycje produkcji wina i miodu mogące stanowić podstawę do rozwoju związanej z tym działalności rolniczej, przetwórstwa, ale także enoturystyki i usług towarzyszących;

W.2 Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, towarzyszące jej braki w zakresie promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Brak wsparcia dla osób chcących otworzyć lub

prowadzących własną działalność gospodarczą, a w szczególności brak organizacji zrzeszających przedsiębiorców i mało prężne instytucje otoczenia biznesu;
O.4 Wsparcie doradcze przy zakładaniu działalności gospodarczej i prowadzeniu jej w początkowym okresie;
T.1 Brak wsparcia finansowego i szkoleń dla osób chcących rozwijać swoją aktywność zawodową i społeczną;
T.4 Niski stopień absorpcji środków pomocowych spowodowany brakiem prefinansowania (realizacja projektów w oparciu o finansowanie zaliczkowe) ograniczonymi możliwościami pokrycia wkładu własnego i brakiem informacji o źródłach i sposobach pozyskiwania wsparcia;

Cel ogólny
3 Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON .

Cele szczegółowe
3.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą
3.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.
3.3 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie inicjatyw okołobiznesowych;

Elementy analizy SWOT, leżące u podstaw wytyczenia celów
W.3 Braki w infrastrukturze komunikacyjnej (zła jakość dróg, brak chodników i ścieżek rowerowych), brak przepraw mostowych w gminach leżących nad rzeką Odrą;
W.4 Mało funkcjonalna komunikacja publiczna i brak wygodnych połączeń z ośrodkami miejskimi, a w konsekwencji utrudniony dostęp do rynku pracy, usług edukacyjnych, medycznych, kulturalnych i innych;
W.5 Brak dostatecznej infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej w postaci świetlic, ogólnodostępnych placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, ścieżek zdrowia, a w miejscach gdzie taka infrastruktura istnieje, niedobór środków na ich doposażenie i bieżącą działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną (organizację imprez, wyjazdy, stroje, itp.);
O.3 Rozwój lokalnej małej przedsiębiorczości oraz podmiotów ekonomii społecznej jako szansa na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy;
T.3 Nadmierna szczegółowość zasady pozyskiwania wsparcia i biurokracja przy rozliczaniu projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych;

Cel ogólny
4 Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych

4.1 Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego;

Powyższa tabela pokazuje, że zaplanowane cele, zarówno ogólne jak i szczegółowe, są adekwatne do przeprowadzonej diagnozy i wniosków płynących z konsultacji społecznych. Efekty prac warsztatowych, spotkań konsultacyjnych, jak i wyniki przeprowadzonych badań ankietowych znalazły swoje odzwierciedlenie w analizie SWOT, która w logiczny sposób przekłada się na sformułowane cele. Ponadto przy formułowaniu celów zwracano szczególną uwagę na to by w możliwie największym stopniu odpowiadały one potrzebom grup de faworyzowanych:

Tabela 14 Powiązania celów LSR z potrzebami grup defaworyzowanych

Identyfikacja grupy defaworyzowanej	potrzeby	Cele LSR
Osoby bezrobotne i z utrudnionym dostępem do rynku pracy, osoby do 30 roku życia, osoby 50+, niepełnosprawni	Zapewnienie warunków do znalezienia zatrudnienia - ułatwienia w korzystaniu z pobliskich rynków pracy Stworzenie warunków do prowadzenia własnej działalności gospodarczej (dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej) Podnoszenie kompetencji osób bezrobotnych Wykorzystanie dobrych praktyk Znajomość zasad funkcjonowania podmiotów gospodarczych (księgowość, przepisy podatkowe, konkurencyjność, innowacyjność)	Cel ogólny 3 Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON . Cel szczegółowy 3.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą
Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym w szczególności z uwagi na ubóstwo	Pokonanie barier sprzyjających wykluczeniu społecznemu takich jak trudności z dostępem do rynku pracy, trudności z dostępem do podstawowych usług społecznych (medycznych, edukacyjnych, kulturalnych itp.) Zwiększenie szans na integrację społeczną	Cel ogólny 4 Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych. Cel szczegółowy 4.1 Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego
Osoby starsze w wieku 50+ , osoby z dysfunkcją ruchu, oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do usług sportowych rekreacyjnych, kulturalnych	Zapewnienie warunków do rozwoju aktywności, integracji, wypoczynku i spędzania wolnego czasu na obszarze LGD: np. siłownie plenerowe warsztaty animacyjne	Cel ogólny 2 Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego Cel szczegółowy 2.1 Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących. 2.2 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego

Zgodnie z założeniami Programu, 30% beneficjentów działań wspieranych przez LGD będzie należało do powyższych grup defaworyzowanych, m.in. poprzez kierowanie operacji bezpośrednio do tych grup. Aby

realizowana operacja została uznana za skierowaną do grupy defaworyzowanej, sprawdzane będą następujące warunki:

- operacja będzie odpowiadać bezpośrednio na zdiagnozowane potrzeby grup defaworyzowanych lub
- w ramach operacji utworzone zostanie miejsce pracy dla osoby z grupy defaworyzowanej lub
- co najmniej 30% uczestników będzie należało do jednej z grup defaworyzowanych (w oparciu o dane uczestników zebrane w dokumentacji projektowej) w operacji w ramach przedsięwzięć ogólnych lub
- co najmniej 70% uczestników będzie należało do grup defaworyzowanych (w oparciu o dane uczestników zebrane w dokumentacji projektowej) w operacji w ramach przedsięwzięć skierowanych do grup defaworyzowanych.

Przyjętym w Strategii i wymienionym powyżej celom szczegółowym przypisano przedsięwzięcia. Ich realizacja przybliży LGD do osiągnięcia założonych efektów.

Tabela 15 Przedsięwzięcia skumulowane w odniesieniu do celów ogólnych i szczegółowych

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
1. Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.	1.1 Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz dostępnej infrastruktury	1.1.1 Wsparcie rozwoju lokalnej turystyki Zakres Przedsięwzięcia: • Budowa, przebudowa oraz zakup wyposażenia związanego z rozwojem lokalnej turystyki (rowerowej, pieszej, wodnej, itp.) na terenie LGD, wraz z elementami promocji • Budowa, wyznaczanie i oznakowanie ścieżek, szlaków i tras turystycznych (w ramach turystki rowerowej, pieszej, wodnej, nordic-walking, a także ścieżek dydaktycznych/edukacyjnych itp., wraz z elementami promocji.
	1.2 Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Miodu i Wina, szlaki militariów i fortyfikacji, Szlak Odry, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza.	1.2.1. Rozwój i promocja turystyki tematycznej Zakres Przedsięwzięcia: • Przygotowanie (zakup, budowa, przebudowa infrastruktury dla turystów oraz elementy promocji)
2. Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.	2.1 Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących.	2.1.1. Wsparcie dla rozwoju integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną oraz rekreacyjną Zakres Przedsięwzięcia: • Budowa, przebudowa, wyposażenie infrastruktury kulturalnej oraz miejsc rekreacji, np. siłownie zewnętrzne, , place, zabaw, świetlice wiejskie, domy kultury, itp.
	Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego	2.2.1 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych Zakres Przedsięwzięcia: • Organizacja zajęć edukacyjnych, sportowych, kulturalnych, społecznych związanych z lokalnymi zwyczajami, tradycjami, działaniami na rzecz ekologii, np. festiwale, koncerty, targi, przeglądy twórców

		i artystów lokalnych/amatorów, wydarzenia sportowe, itp. •
3. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON	3.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą	3.1.1 Wsparcie finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej Zakres Przedsięwzięci: • Wsparcie finansowe dla osób fizycznych w zakresie zakładania działalności gospodarczej
	3.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.	3.2.1 Wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą Zakres Przedsięwzięcia: • Wsparcie finansowe dla inwestycji służących rozwojowi firm
	3.3 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie inicjatyw okołobiznesowych	3.3.1 Wsparcie dla lokalnego otoczenia biznesu Zakres Przedsięwzięcia: • Wsparcie działań na rzecz organizacji wydarzeń o charakterze gospodarczym, wyjazdów studyjnych, wydarzeń targowych, itp. • Wsparcie dla rozwoju i promocji dobrych praktyk w zakresie życia gospodarczego na terenie LGD
4. Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych	4.1 Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego	4.1.1 Wsparcie dla włączenia społecznego Zakres Przedsięwzięcia: • Aktywizacja grup defaworyzowanych na terenie LGD, w tym osób bezrobotnych i osób starszych • Wsparcie dla działań edukacyjnych, doradztwo w zakresie rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej dla grup defaworyzowanych

Sposób realizacji przedsięwzięć w ramach poszczególnych celów uwzględniał będzie ich specyfikę i założone rezultaty.

Przedsięwzięcia	Sposób realizacji / uzasadnienie

1.1.1 Wsparcie rozwoju lokalnej turystyki	• Projekty inwestycyjne mogące zawierać elementy promocji ***nabór wniosków w trybie konkursowym*** Pełne wykorzystanie potencjału turystycznego wymaga dodatkowej infrastruktury, lepszej pod względem jakościowym, atrakcyjniejszej dla turystów i mieszkańców, dostosowanej do ich potrzeb i oczekiwań. Nowa i przebudowana infrastruktura przyczyni się również do promowania lokalnych atrakcji i zasobów przyrodniczych oraz turystycznych. Pełne wykorzystanie potencjału turystycznego wymaga dodatkowej infrastruktury i poinformowania o jej położeniu i walorach beneficjentów ostatecznych (odbiorców usług turystycznych) • ***Projekt współpracy:*** *"Mobilna aplikacja turystyczna" innowacyjnym sposobem promocji na obszarze LSR* Upowszechnienie istniejących zasobów turystycznych na obszarze LGD oraz nowej, atrakcyjnej oferty dla turystów oraz mieszkańców wymaga promocji i popularyzacji dostępnych atrakcji, uatrakcyjnienia tych miejsc, podniesienia ich jakości i dostępności.
1.2.1. Rozwój i promocja turystyki tematycznej	• Projekty inwestycyjne ***nabór wniosków w trybie konkursowym*** Optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury sprzyjającej rozwojowi turystyki tematycznej wymaga jej promowania, upowszechniania wiedzy o jej walorach, położeniu, historycznych powiązaniach i lokalnych uwarunkowaniach.
2.1.1. Wsparcie dla rozwoju integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną oraz rekreacyjną	• Projekty inwestycyjne ***nabór wniosków w trybie konkursowym*** Inwestycje w nowe i istniejące już obiekty pozwolą na uatrakcyjnienie i dotychczasowej oferty kulturalnej, rekreacyjnej itp., w celu jej promowania, upowszechniania, wykorzystania zarówno wśród turystów jak i mieszkańców.
2.2.1 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych	• Projekty nieinwestycyjne ***Projekt grantowy*** Ten rodzaj działań będzie stanowił dopełnienie działań prowadzonych w ramach przedsięwzięcia 2.1.1, w aspekcie działań nieinfrastrukturalnych, o wymiarze społecznym.
3.1.1 Wsparcie finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej	• Projekty inwestycyjne ***nabór wniosków w trybie konkursowym*** Pobudzanie przedsiębiorczości poprzez aktywizację postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych przyczyni się do rozwoju lokalnego potencjału gospodarczego i ludzkiego.
3.2.1 Wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	• Projekty inwestycyjne ***nabór wniosków w trybie konkursowym*** Rozwój prowadzonej działalności wiąże się z inwestowaniem w posiadane zasoby, w tym technologie, infrastrukturę, rozwój kadry pracowniczej, tym, samym niezbędne są środki finansowe w celu zaspokojenia potrzeb rozwojowych i budowania konkurencyjności firmy.
3.3.1 Wsparcie dla lokalnego otoczenia biznesu. Działania związane z organizacją targów gospodarczych, rolnych, wyjazdów studyjnych, dostępem do najlepszych praktyk dla podmiotów gospodarczych z terenu LGD	• Projekty nieinwestycyjne ***Projekt współpracy:*** Winnice i winiarstwo podstawą rozwoju działalności turystycznej i ekoturystyki Skala i tempo rozwoju gospodarczego jest między innymi pochodną efektu synergii różnych podmiotów współdziałających za sobą na danym obszarze. W związku z tym niezbędne jest wsparcie w tym zakresie, aby wykazać pozytywne aspekty działania synergii i płynące z niej korzyści społeczne i

	gospodarcze.
4.1.1 Wsparcie dla włączenia społecznego	• Projekty inwestycyjne • Projekty nieinwestycyjne ***Projekt grantowy*** Ekonomia społeczna jest jednym ze sposobów łączenia sektora publicznego/społecznego z gospodarczym oraz osiągania spójności poprzez zapobieganie wykluczeniu społecznemu i łagodzeniu napięć społecznych. Wobec tego sama idea ekonomii społecznej wymaga popularyzacji i wsparcia tej formy aktywności. Aktywność gospodarcza oraz społeczna wymagają specjalistycznego wsparcia, transferu wiedzy, wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami oraz instytucjami działającymi na lokalnym rynku.

Do każdego z działań i celów przypisano wskaźniki wraz z określeniem ich wartości bazowej i docelowej, a także podaniem źródła pozyskania danych do ich pomiaru oraz sposobu jego dokonywania.

Tabela 16 Prezentacja wskaźników dla celów ogólnych LSR

1.0	Cel ogólny	Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki				
1.1	Cele szczegółowe	Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz dostępnej infrastruktury				
1.2		Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Miodu i Wina, szlaki militariów i fortyfikacji, Szlak Odry, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2014	Plan rok 2023	Źródło danych / sposób pomiaru
W 1.0	Wzrost ruchu turystycznego na obszarze objętym LSR		osoba	17 696	19 465	Bank Danych lokalnych
		Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2015	Plan rok 2022	Źródło danych / sposób pomiaru
W 1.1	Liczba obiektów wykonanych w ramach realizacji LSR, identyfikowanych przez użytkowników infrastruktury turystyczne i rekreacyjnej na terenie LGD		Szt.	0	14	Ankieta monitorująca/ wnioski o płatność Beneficjentów / Dane własne LGD
	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby turystyczne		Szt.	0	1	Ankieta monitorująca/ wnioski o płatność Beneficjentów / Dane własne LGD
	Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych (turyści)		Szt.	0	1	Ankieta monitorująca/ wnioski o płatność Beneficjentów / Dane własne LGD
W 1.2	Liczba turystów korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej		Liczba osób	0	5 000	Raport roczny przygotowany przez operatorów infrastruktury wybudowanej przy wsparciu w ramach LSR; dane własne LGD

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						Początkowa rok 2015	Końcowa rok 2022	
1.1.1	Wsparcie rozwoju lokalnej turystyki	Mieszkańcy obszaru LGD, w tym osoby bezrobotne, rolnicy oraz ich małżonkowie, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty sektora publicznego	Konkurs	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	12	Dane własne LGD, dane przekazane przez Beneficjentów we wnioskach o płatność
				Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	2	Dane własne LGD, dane przekazane przez Beneficjentów we wnioskach o płatność

				Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych	km	0	1	Dane własne LGD, dane przekazane przez Beneficjentów we wnioskach o płatność końcową
		Mieszkańcy obszaru LGD, w tym osoby bezrobotne, rolnicy oraz ich małżonkowie, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty sektora publicznego	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt.	0	1	Ankieta monitorująca/ Dane własne LGD/ dane przekazane przez Beneficjentów we wnioskach o płatność końcową
1.2.1	Rozwój i promocja turystyki tematycznej	Mieszkańcy obszaru LGD, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, podmioty sektora publicznego	Konkurs	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	3	Dane własne LGD; dane przekazywane przez grantobiorców we wnioskach o płatność

2.0	Cel ogólny	Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.				
2.1	Cele szczegółowe	Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących.				
2.2		Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2015	Plan rok 2023	Źródło danych / sposób pomiaru
W 2.0	Liczba podmiotów sektora pozarządowego działających na terenie LGD		Szt.	169	Wzrost 5%	Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenu LGD w oparciu o KRS i rejestry starostwa powiatowego/ raport roczny przygotowany przez Biuro LGD
		Wskaźniki rezultatu dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2015	Plan rok 2022	Źródło danych / sposób pomiaru
W 2.1	Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury (rocznie)		osoba	0	6 000	Sprawozdanie z wykorzystania infrastruktury/ Sprawozdanie przygotowane przez operatora infrastruktury (zawierające również dokumentacje fotograficzną) będzie przekazywany do Biura LGD
W 2.2	Liczba osób biorących udział w imprezach		osoba	0	800	Dane własne LGD; dane przekazywane przez grantobiorców

	przedsięwzięciach aktywizujących wspartych w ramach realizacji LSR					we wnioskach o płatność		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						Początkowa rok 2015	Końcowa rok 2022	
2.1.1	Wsparcie dla rozwoju integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną i rekreacyjną	Mieszkańcy obszaru LGD, w tym dzieci i osoby w wieku 50+, organizacje pozarządowe, podmioty sektora publicznego	Konkurs	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (oraz kulturowej)	Szt.	0	**20**	Dane własne LGD; Dane przekazane przez Beneficjentów (we wnioskach o płatność)
				Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (oraz kulturowej)	Szt.	0	2	Dane własne LGD; Dane przekazane przez Beneficjentów (we wnioskach o płatność)
2.2.1	Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych	Mieszkańcy obszaru LGD, w tym dzieci i osoby w wieku 50+, organizacje pozarządowe, podmioty sektora publicznego	Projekt grantowy	Liczba wydarzeń/ imprez	Szt.	0	11	Dane własne LGD, dane przekazywane przez grantobiorców (wnioski o płatność),

3.0	Cel ogólny	Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON.				
3.1	Cele szczegółowe	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą				
3.2		Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.				
3.3		Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie inicjatyw okołobiznesowych				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2014	Plan rok 2023	Źródło danych / sposób pomiaru
W 3.0	Ilość MSP zarejestrowanych w systemie REGON		szt.	5851	6144	GUS Bank Danych Lokalnych/ Zagregowane wyniki dla 8 gmin wchodzący w skład LGD
		Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2015	Plan rok 2022	Źródło danych / sposób pomiaru
W 3.1	Liczba utworzonych miejsc pracy		Ekwiwalent pełnego czasu	0	**22**	Dane własne LGD, Dane przekazywane przez Beneficjentów (informacja po realizacji operacji)/ Biuro LGD przygotuje dane

		pracy (EPC)			w oparciu o podpisane umowy dotacji i wnioski o płatność
	Liczba utrzymanych miejsc pracy:	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	10	Dane własne LGD, Dane przekazywane przez Beneficjentów (informacja po realizacji operacji)/ Biuro LGD przygotuje dane w oparciu o podpisane umowy dotacji i wnioski o płatność
W 3.2	Liczba utworzonych miejsc pracy	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC).	0	12	Dane własne LGD, Dane przekazywane przez Beneficjentów (informacja po realizacji operacji)/ Biuro LGD przygotuje dane w oparciu o podpisane umowy dotacji i wnioski o płatność
	Liczba utrzymanych miejsc pracy:	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	90	Dane własne LGD, Dane przekazywane przez Beneficjentów (informacja po realizacji operacji)/ Biuro LGD przygotuje dane w oparciu o podpisane umowy dotacji i wnioski o płatność
W 3.3	Liczba osób korzystających ze wsparcia w celu rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	Szt.	0	70	Lista osób uczestniczących w przedsięwzięciach objętych wsparciem / Beneficjent przygotuje listę i przekaże ją do biura LGD
	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby (produkty lokalne):	Szt.	0	1	Dane własne LGD/Ankieta monitorująca/Umowa partnerska
	Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych (turyści):	Szt.	0	1	Dane własne LGD/Ankieta monitorująca/Umowa partnerska

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						Początkowa rok 2015	Końcowa rok 2022	
3.1.1	Wsparcie finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej	mieszkańcy obszaru LGD, zwłaszcza osoby bezrobotne i z grup defaworyzowanych,	Konkurs	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa)	Szt.	0	**22**	Dane o zakończonych projektach (zrealizowane płatności końcowe), dane z wniosków, dane otrzymane od Beneficjentów; CEIDG/ dane od beneficjenta przekazane do Biura LGD
3.2.1	Wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących	Przedsiębiorcy z obszaru LGD	Konkurs	**Liczba zrealizowanych operacji polegających na**	**Szt.**	0	7	Dane o zakończonych projektach

	działalność gospodarczą			**rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa**				(zrealizowane płatności końcowe) / Dane pozyskane i i przygotowana przez Biuro LGD
3.3.1	Wsparcie dla lokalnego biznesu	Przedsiębiorcy, mieszkańcy obszaru LGD, w tym rolnicy, organizacje pozarządowe,						
			Projekt współpracy	Liczba uczestników projektu współpracy	szt..	0	35	dane własne LGD/umowa partnerska/Ankieta monitorująca
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt.	0	1	dane własne LGD/umowa partnerska/Ankieta monitorująca

4.0	Cel ogólny	Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.						
4.1	Cele szczegółowe	Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego						
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2014	Plan rok 2023	Źródło danych / sposób pomiaru		
W 4.0	Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej w OPS terenu LGD		osoba	7534	7459	Statystyki GOPS zlokalizowanych na terenie LGD/ zestawienie roczne przygotowywane przez biuro LGD		
		Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego	Jednostka miary	Stan początkowy rok 2015	Plan rok 2022	Źródło danych / sposób pomiaru		
W 4.1	Liczba osób objętych wsparciem w ramach inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej		osoba	0	80	Lista uczestników/ lista zostanie przygotowana przez beneficjenta i przekazana do biura LGD		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/ sposób pomiaru
						Początkowa rok 2015	Końcowa rok 2022	
4.1.1	Wsparcie dla włączenia społecznego	Mieszkańcy obszaru LGD, osoby z grup defaworyzowanych, rolnicy oraz członkowie ich rodzin	Projekt grantowy	Liczba wydarzeń/ imprez	szt.	0	9	Dane własne LGD; dane przekazywane przez grantobiorców we wnioskach o płatność

Pomiary poszczególnych wskaźników będą dokonywane raz w roku, po zakończeniu roku kalendarzowego. Dane w tym zakresie zbierać i opracowywać będzie Biuro LGD. Zagregowane dane Kierownik Biura przekazywać będzie bezpośrednio do Zarządu w formie raportu rocznego. Raport zawierał będzie wartości bezwzględne poszczególnych wskaźników osiągnięte w danym roku, wartości skumulowane od początku realizacji strategii, określony procentowo stopień realizacji danego wskaźnika w okresie objętym raportem oraz określony procentowo skumulowany stopień realizacji danego wskaźnika osiągnięty od początku realizacji strategii.
Dla przejrzystości obrazu postępów w realizacji Strategii, wskaźniki produktu zostały sformułowane tak, że ich wartość początkowa w każdym wypadku wynosi zero (wskaźniki odnoszą się wyłącznie do produktów wynikających z realizacji operacji prowadzonych w ramach okresu programowania 2014-2020)

Zakłada się, że poszczególne cele szczegółowe będą finansowane z następujących źródeł:

Cele szczegółowe	Źródła finansowania
1.1 Wzbogacenie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej, rekreacyjnej poprzez wykorzystanie istniejącego potencjału naturalnego i infrastrukturalnego.	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne • Środki prywatne
1.2 Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Miodu i Wina, szlaki militariów i fortyfikacji, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza, Szlak Odry.	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne • Środki prywatne
2.1 Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne
2.2 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne • Środki prywatne
3.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki prywatne
3.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki prywatne
3.3 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie inicjatyw okołobiznesowych	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne • Środki prywatne
4.1 Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego	• Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich • Środki publiczne

6 Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Stowarzyszenie w swojej działalności planuje prowadzenie naborów wniosków zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz z przyjętymi procedurami wyboru operacji. Procedury wyboru operacji szczegółowo określają tryb postępowania w procesie naboru wniosków a więc m.in.: ogłaszanie naboru, składanie wniosków, ocena przez Radę i wybór, realizacja. Podstawę do oceny merytorycznej wniosku stanowi karta oceny wniosku, na podstawie której wnioski uzyskują punktację. Dla różnych rodzajów działań przygotowano odpowiednią kartę oceny zawierającą kluczowe zagadnienia dla danej operacji, która podlega ocenie. Wśród przyjętych kryteriów oceny wniosków jest kryterium związane z innowacyjnością operacji oraz uwzględnianiem przez wnioskodawcę obszaru związanego z szeroko pojętą ochroną środowiska.

Przez innowacyjność będziemy rozumieć stosowanie rozwiązań, które posiadają cechę innowacji na lokalnym obszarze realizacji operacji.

Natomiast w zakresie ochrony środowiska preferowane będą działania związane ze stosowaniem technologii proekologicznych w procesie produkcji, gospodarki odpadami oraz edukacji proekologicznej.

Również opracowane procedury dla wniosków grantowych i pozostałych są zróżnicowane uwzględniając ich specyfikę w procesie odwoławczym jak i realizacyjnym. Procedury były konsultowane przede wszystkim z członkami Rady oraz pozostałych organów Stowarzyszenia ale także aktywnie udzielającymi się w trakcie pisania LSR pozostałymi członkami. Procedury wraz z kryteriami były również publikowane na stronie internetowej. Ostatecznie zostały przyjęte wraz z regulaminem Rady Stowarzyszenia, którego stanowią załączniki, na Walnym Zebraniu Członków w grudniu 2015r.

Dopuszcza się możliwość zmiany zarówno procedur jak i kryteriów oceny wniosków, jednak ich przeprowadzenie nie jest możliwe w czasie trwania naboru, a więc od czasu ogłoszenia o naborze wniosków do czasu zakończenia procedury oceny operacji.

O zmianę procedur lub kryteriów, w celu ich lepszego dostosowania do warunków obszaru LGD, mogą wnioskować:

- Rada Stowarzyszenia, Komisja Rewizyjna,
- członkowie LGD (w liczbie minimum 17 członków podpisanych pod wnioskiem),
- Zarząd LGD,
- Kierownik Biura LGD

Wniosek o zmianę kryteriów musi zawierać uzasadnienie i być skierowany do Zarządu, w celu przedłożenia go na WZC. Wniosek złożony przez uprawniony podmiot może być przedmiotem konsultacji z innymi podmiotami

Przyjęcie zmian procedur lub kryteriów odbywa się na WZC w formie uchwały.

Przyjęta zmiana procedur lub kryteriów obowiązuje dopiero w naborach mających miejsce po terminie WZC na którym dokonano zmian.

Obszarem, który w Strategii został uznany za szczególnie istotnym z punktu widzenia perspektyw rozwojowych całego terenu LGD jest turystyka. Z tego tytułu przyjęto zasadę, że projekty realizowane w ramach przedmiotowej strategii w tym obszarze (operacje w ramach celu głównego 1 -Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki) będą mogły być dofinansowane w najwyższym dopuszczalnym obowiązującymi przepisami wymiarze.

Przyjęte przez LGD Między Odrą a Bobrem procedury:

- są zgodne z przepisami obowiązującymi dla RLKS,
- są przejrzyste i niedyskryminujące,
- pozwalają uniknąć ryzyka konfliktu interesów (przygotowano wzory deklaracji bezstronności oraz przewidziano prowadzenie rejestru interesów członków Rady)
- przewidują zachowanie parytetu sektorowego ,
- szczegółowo regulują sytuacje szczególne: (taka sama liczba punktów, głos decydujący w przypadku równej liczby głosów ...itp.),

- zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru,
- określają tryb odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady: w sposób zapewniający możliwość skutecznego złożenia odwołania,
- pozwalają uniknąć rozbieżnych ocen w ramach kryteriów.

Biuro LGD przystępując do prac w zakresie sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru miało na uwadze wcześniejsze ustalenia poczynione podczas definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników LSR. Przygotowanie zasad odnoszących się do wyboru operacji w ścisłym powiązaniu z elementami wskazanymi powyżej zapewnia spójność w ramach całej LSR i gwarantuje, że wyselekcjonowane zostaną jedynie te operacje, które faktycznie przyczyniają się do realizacji strategii.

7 Plan działania

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju rozpocznie się w roku 2016. Sukcesywnie ogłaszane konkursy pozwolą na wyłonienie projektów, których realizacja zaowocuje osiągnięciem założonych wskaźników. Zakłada się, że zgodnie z przyjętym systemem ewaluacji dokumentu stopień realizacji poszczególnych wskaźników będzie badany okresowo. Mając na względzie innowacyjny charakter wielu podejmowanych działań, a co za tym idzie ryzyko związane z pełnym osiągnięciem wytyczonych celów, dopuszcza się możliwość wprowadzania okresowych korekt w obszarze planu działania. Działania takie będą podejmowane wyłącznie w razie potrzeby w oparciu o wyniki analiz i wnioski płynące z prowadzonego w tym zakresie monitoringu. Pierwsze z nich zostanie przeprowadzone pod koniec roku 2018 poziom. Pełne dane w tym zakresie będą znane z końcem roku 2023, po zakończeniu wszystkich projektów jakie będą realizowane przy wsparciu wynikającym z realizacji Strategii.

Poziom dofinansowania działań dla beneficjentów został określony w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
LGD Między Odrą a Bobrem ustaliła wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej w formie płatności ryczałtowej w kwotach: 50 tys. zł, 70 tys. zł, 100 tys. zł. Ustalając powyższe kwoty wzięto pod uwagę sytuację społeczno - gospodarczą obszaru LGD oraz wnioski składane przez potencjalnych beneficjentów. Ustalone wyżej wartości będą kwotą przyznania pomocy, o którą będzie mógł ubiegać się wnioskodawca. Istotne jest to, że będzie to kwota stała, a opracowany biznes plan będzie musiał być uzasadniony ekonomicznie, co oznacza, że planowane inwestycje muszą uzasadniać wnioskowaną kwotę. Wnioskowana kwota musi być równa wysokości wsparcia przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej określonej w LSR.
W trakcie realizacji LSR Zarząd LGD, kierując się dostępną wartością środków w danym celu głównym oraz założoną wartością docelową wskaźników przyjętych na poziomie celu bądź przedsięwzięcia, ma możliwość ograniczenia kwoty dotacji w ramach danego naboru wniosków, również w ramach naborów wniosków o powierzenie grantów. Zarząd LGD podejmuje decyzję po wcześniejszych konsultacjach społecznych wskazujących na konieczność wprowadzenia zmian w celu osiągnięcia efektywności w realizacji Strategii, tak aby zwiększyć liczbę potencjalnych beneficjentów, którzy otrzymają wsparcie, w tym liczbę nowych podmiotów gospodarczych na terenie LGD. W przypadku rozwoju działalności gospodarczej Zarząd może również ustalić niższą niż maksymalna wysokość dotacji kierując się wartością dostępnych środków oraz wartością wskaźników określonych do osiągnięcia. W przypadku naborów wniosków o powierzenie grantów, Zarząd również może określić wartość grantu, biorąc pod uwagę wartość wskaźników oraz środki przeznaczone na ten cel, jednak po przeprowadzeniu wcześniejszych konsultacji i analiz.
Ponadto, Zarząd LGD kierując się przeznaczeniem środków, postępem rzeczowym w realizacji celu, wartościami docelowymi wskaźników, czy też efektywnością wykorzystania środków i wpływem na realizację założonych celów, ma możliwość ograniczenia typów Beneficjentów uprawnionych do aplikowania o wsparcie w danym naborze wniosków. Każda tego typu decyzja zostanie poprzedzona stosownymi analizami przygotowanymi przez Biuro LGD i/ lub konsultacjami społecznymi.
W strategii założono dofinansowanie w jednakowej maksymalnej wysokości do 70% kosztów kwalifikowalnych dla wszystkich przedsiębiorców, którzy będą chcieli rozwijać działalność gospodarczą, co stwarza doskonały instrument do tworzenia nowych miejsc pracy oraz walki z bezrobociem.
Na realizację operacji innych niż rozwój przedsiębiorczości, LGD Między Odrą a Bobrem ustaliła poziom wsparcia do 100% kosztów kwalifikowalnych. Wsparcie będzie miało formę refundacji poniesionych wydatków.
LGD planuje w ramach niniejszej LSR zrealizowanie dwóch projektów współpracy na łączną kwotę 144 tys. zł co stanowi 2% całego posiadanego budżetu. Podstawowe informacje dotyczące tych projektów, w tym cele i zakresy przedstawiono w tabeli poniżej

Tabela 17 Planowane do realizacji w ramach LSR projekty współpracy.

Ogólny opis projektu, w tym wskazanie potencjalnych partnerów	Realizacja celów LSR	Planowany budżet
Tytuł projektu Współpracy: „Mobilna aplikacja turystyczna innowacyjnym sposobem promocji obszaru LSR Projekt Krajowy. Partnerzy: LGD „Lider Pojezierza" z siedzibą w Barlinku LGD „Wiejska Inicjatywa Rozwoju" z siedzibą w Stargardzie Szczecińskim LGD „Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego" z siedzibą w Goleniowie Stowarzyszenie LGD „ Partnerstwo Drawy z Liderem Wałeckim LGD „Zielona Dolina Odry i Warty" z siedzibą w Górzycy LGD „Brama Lubuska" z siedzibą w Świebodzinie **LGD „Między Odrą a Bobrem" z siedzibą w Zaborze** LGD „Grupa Łużycka" z siedzibą w Lubusku D „Zielone Światło" z siedzibą w Krośnie Odrzańskim LGD „Regionu Kozła" z siedzibą w Kargowej Stowarzyszenie Kraina Lasów i Jezior-Lokalna Grupa Działania LGD „KOLD" z siedzibą we Lwówku Cel i zakres projektu: Stworzenie nowoczesnego narzędzia promocji (aplikacji na urządzenia mobilne) opisującego atrakcje turystyczne (przyrodnicze i antropogeniczne), bazę usługową (gastronomia, noclegi, lokalne rzemiosło, produkty lokalne), prezentującego aktualny kalendarz lokalnych wydarzeń wzbogaconego o elementy rywalizacji (questy, konkursy). Ponadto projekt zakłada wytworzenie materiałów promocyjnych (map, przewodników, folderów) i gadżetów reklamowych promujących lokalne walory turystyczne, gospodarcze i kulturowe Zadania projektu: Upowszechnienie nowych technologii wśród turystów oraz mieszkańców obszarów partnerów projektu. Przedstawienie swojego obszaru jako miejsca do aktywnego wypoczynku dla wszystkich uprawiających turystykę aktywną. Przekazanie użytkownikom, że obszary objęte aplikacją są atrakcyjne nie tylko ze względu na walory przyrodnicze i historyczne, ale też na te zasoby ludzkie, które mają w sobie energię przekazu, ogromne zasoby gościnności oraz wyjątkową moc emocji wynikających z tożsamości regionu. Opracowanie nowego ujednoliconego systemu promocji obszarów wiejskich z wykorzystaniem aplikacji PolskieTrasy.pl Przygotowanie konferencji pod nazwą "PolskieTrasy.pl" - nowoczesne i innowacyjne obszar wiejskie" ółpraca 11 LGD w zakresie popularyzacji nowych technologii w turystyce na zasobach obszarów wiejskich. Sektorowe powiązanie zadań przy realizacji projektu	**Cel ogólny 1** Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki **Cel szczegółowy 1.1** Wzbogacenie i uatrakcyjnienie oferty turystyczne i rekreacyjnej poprzez wykorzystanie istniejącego potencjału naturalnego i infrastrukturalnego.	Budżet LGD Między Odrą a Bobrem : 70 000,00 zł Cały budżet: 1 038 094,44 zł
Tytuł projektu Winnice i winiarstwo podstawą rozwoju działalności turystycznej i ekoturystyki. Projekt międzynarodowy Zakładamy udział 5-6 partnerów w tym 2 z zagranicy. Cel i zakres projektu Warsztaty i wizyty winiarzy z obszaru LGD w regionach o bogatej tradycji winiarskiej, produkcji winna i wyrobów powiązanych z winem. Poznanie ekonomiki działań związanych z prowadzeniem winnic i wykorzystaniem ich dla rozwoju turystyki.	**Cel ogólny 3** Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON **Cel szczegółowy 3.3.1** Działania związane z organizacją targów gospodarczych, rolnych, wyjazdów studyjnych, dostępem do najlepszych praktyk dla podmiotów gospodarczych z terenu LGD	Budżet LGD Między Odrą a Bobrem: 74 000,00 zł Cały budżet: ok 520 000,00zł
	RAZEM	**144 000 zł**

8 Budżet LSR

Funduszem EFSI stanowiącym źródło finansowania LSR w latach 2016-2020 jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wysokość planowanego wsparcia jest zgodna z wytycznymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2023. Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem planuje sfinansować w ramach LSR operacje przyczyniające się do realizacji czterech celów głównych:

Cel główny LSR		Zakładana kwota wsparcia na realizację operacji w ramach celu w zł	Zakładana kwota wsparcia na realizację operacji w ramach celu w euro
1	Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.	1 596 872,33	399 218,08
2	Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.	2 190 381,59	547 595,40
3	Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON	4 186 746,08	1 046 686,52
4	Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych	90 000,00	22 500,00
	Razem:	**8 064 000,00**	**2 016 000,00**

Dokonano też podziału środków na poszczególne lata. Uwzględniając fakt, że przyjęto jednofunduszowy charakter finansowania realizacji Strategii, tabela wsparcia finansowego przedstawia się następująco

Tabela 18 Wysokość planowanego wsparcia w ramach LSR w podziale na lata i źródła finansowania.

Rok	Wsparcie finansowe						
	PROW	PROW eur	RPO		PO RYBY	Razem EFSI	Razem EFSI euro
			EFS	EFRR			
2016	112 000,00	28 000,00	X	X	X	112 000,00	28 000,00
2017	3 654 645,00	913 661,25	X	X	X	3 654 645,00	913 661,25
2018	3 542 355,00	885 588,75	X	X	X	3 542 355,00	885 588,75
2019	738 000,00	184 500,00	X	X	X	738 000,00	184 500,00
2020	677 000,00	169 250,00	X	X	X	677 000,00	169 250,00
2021	215 000,00	53 750,00	X	X	X	215 000,00	53 750,00
2022	575 000,00	143 750,00	X	X	X	575 000,00	143 750,00
2023	215 000,00	53 750,00	X	X	X	215 000,00	53 750,00
Razem 2016-2023	**9 729 000**	**2 432 250,00**	X	X	X	**9 729 000,00**	**2 432 250,00**

Tabela 19 Całkowity budżet LSR z podziałem na źródła finansowania i przeznaczenie środków.

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)							
	PROW	PROW euro	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI	Razem EFSI euro
			EFS	EFRR				
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	7 920 000,00	1 980 000,00	0,00	0,00	0,00		7 920 000,00	1 980 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	144 000,00	36 000,00			0,00		144 000,00	36 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 565 000,00	391 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 565 000,00	391 250,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	100 000,00	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000,00	25 000,00
Razem	**9 729 000,00**	**2 432 250,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**9 729 000,00**	**2 432 250,00**

9 Plan komunikacji

Plan komunikacji określa narzędzia i zasady przekazu wewnętrznego i zewnętrznego kierowanego przez Stowarzyszenie do wszystkich mieszkańców i podmiotów terenu LGD, zainteresowanych jego działalnością mediów, władz lokalnych szczebla powiatowego i wojewódzkiego oraz wszystkich innych ośrodków opiniotwórczych i podmiotów zainteresowanych wdrażaniem Strategii.

Cel ogólny i cele szczegółowe Planu Komunikacji LGD

Przyjęty przez Stowarzyszenie LGD Plan Komunikacji ma na celu przede wszystkim Upowszechnianie informacji o przewidzianych w Strategii możliwościach wsparcia dla potencjalnych Beneficjentów, a w konsekwencji ich aktywizację, tak by mogli oni ubiegać się o przyznanie wsparcia w czasie realizacji LSR. Jest to więc cel ogólny który zagwarantuje szeroki udział we wdrażaniu Strategii przedstawicielom wszystkich reprezentowanych w LGD sektorów, tj. społecznego, gospodarczego czy publicznego.

Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych będzie elementem uzupełniającym i wspierającym realizację wszystkich celów określonych w LSR.

Cel ogólny działań informacyjno – promocyjnych jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- informowanie beneficjentów w zakresie aktualnych możliwości pozyskiwania środków w ramach LSR oraz pomoc w procesie realizacji projektów przez działania informacyjne i pomoc w rozliczaniu projektów,
- budowanie pozytywnego wizerunku Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem wśród mieszkańców terenu objętego LGD poprzez np. upowszechnianie informacji o już zrealizowanych projektach i bezpośrednich korzyściach wynikających z ich realizacji,
- zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej dla gmin obszaru LGD, wynikających z możliwości korzystania ze środków UE,
- wzrost świadomości mieszkańców obszaru LGD w zakresie zasad korzystania z funduszy UE poprzez promowanie efektów i korzyści płynących z dotychczasowego wdrażania funduszy na obszarze LGD,
- utrwalenie spójnego systemu identyfikacji wizualnej LGD.

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez intensywne, różnorodne i długofalowe działania informacyjno-promocyjne, których ważnym elementem będą kampanie:

- informacyjne – adresowane do konkretnych grup potencjalnych Beneficjentów, uprawnionych do korzystania ze środków Unii Europejskiej.

- promocyjno – wizerunkowe, skierowane do mediów, ogółu społeczeństwa oraz dotychczasowych i potencjalnych Beneficjentów,

Treść komunikatów dostosowana będzie do prowadzonych działań promocyjnych:

- informacyjne – w ramach Kampanii Informacyjnej (KI) – tj. treści pozbawione emocji, czyli czysto fachowe i informacyjne – narzędzia: biuletyn, ulotki, materiały informacyjne,
- wizerunkowe – reklama na materiałach promocyjnych spójna z Systemem Identyfikacji Wizualnej, promująca styl, i profesjonalizm,
- perswazyjne – wszelkie reklamy radiowe, prasowe, itp.

Grupy docelowe

W procesie komunikacji wyróżnić należy trzy podstawowe grupy do których kierowany będzie przekaz:

- beneficjenci (projektodawcy),
- potencjalni beneficjenci
- ogół społeczeństwa.

Beneficjenci (projektodawcy) – grupa osób i podmiotów, którzy już realizują projekty dofinansowane ze środków w ramach LSR. Kierowany do nich komunikat będzie najbardziej rozbudowany i specjalistyczny, a jednocześnie istotnie aktywizujący, motywujący, pobudzający do działania.

Potencjalni beneficjenci LSR (potencjalni projektodawcy) – to do nich kierowany będzie najszerszy strumień działań komunikacyjnych. Przekazywana im Informacja powinna mieć przede wszystkim charakter motywujący do składania wniosków. Opinia tej grupy na temat LSR będzie się kształtowała m.in. na podstawie kontaktów z LGD stanowiąc probierz skuteczności i przyjazności całego systemu informacji. Należą do niej między innymi:

- Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne,
- Organizacje pozarządowe,
- Przedsiębiorcy (mikro, mali, średni) oraz osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą
- Osoby indywidualne i nieformalne grupy mieszkańców,
- Placówki kulturalne i edukacyjne;
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Podmioty gospodarki społecznej i instytucje otoczenia biznesu;

Ogół społeczeństwa – w nim kumulować się będą efekty komunikacyjne działań i zachowań wszystkich grup interesariuszy. Wizerunek LSR w oczach społeczeństwa, wspierany przez media, decyduje o pozytywnym lub nieprzychylnym klimacie społecznym wokół środków unijnych, polityki rozwojowej, czy wreszcie samej Unii Europejskiej.

Zaznaczyć przy tej okazji należy, że wskazane wyżej grupy nie są rozłączne. Poszczególne osoby mogą bowiem zarówno uczestniczyć w realizacji projektu np. jako lider lub członek organizacji realizującej projekt, a jednocześnie być potencjalnym beneficjentem w ramach zupełnie innej grupy działań. Równocześnie wszyscy należeć będą do szeroko pojmowanej opinii publicznej.

W planie komunikacji przewidziano również działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, np. w zakresie komunikacji interpersonalnej). Dodatkowe informacje zbierane będą podczas działań informacyjnych o zasadach i efektach LSR skierowane do potencjalnych wnioskodawców oraz mieszkańców. Pozyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej wdrożone zostaną środki zaradcze.

Zakładane wskaźniki działań komunikacyjnych

Przyjęte w Planie Komunikacyjnym działania powinny przynieść nie tylko efekt w postaci sytuacji opisanej w powyższej tabeli ale także wymierne (kwantyfikowalne) ilościowe rezultaty wyrażone w stopniu osiągnięcia

założonych wskaźników. Uwzględniając planowany budżet działań komunikacyjnych przyjęto następujące wskaźniki.

wskaźnik		Wartość początkowa rok 2015	Wartość końcowa rok 2020	Jednostka miary / źródło danych
PK1	liczba zorganizowanych spotkań w ramach kampanii informacyjnych i promocyjnych	0	16	[szt.] sprawozdanie dokumentujące przeprowadzenie spotkania, lista uczestników, dokumentacja fotograficzna, itp.
PK2	liczba artykułów w prasie lokalnej	0	8	[szt.] publikacje w prasie lokalnej (również z wydaniach internetowych); dokumenty księgowe, itp.
PK3	liczba wypełnionych ankiet z informacją zwrotną dla LGD na temat jakości usług i/lub oczekiwań respondentów	0	30	[szt.] formularze ankietowe
PK4	liczba ogłoszeń na tablicach w instytucjach publicznych	0	100	[szt.] dokumentacja działań komunikacyjnych (potwierdzenie przekazania ogłoszeń do rozwieszenia; dokumentacja fotograficzna, itp.)
PK5	liczba artykułów, informacji i ogłoszeń na stronach www Stowarzyszenia LGD i partnerów	0	100	[szt.] dokumentacja działań komunikacyjnych (print screen'y)
PK6	Liczba wydawnictw drukowanych (broszury, ulotki, itp.)	0	1000	[szt.] dokumenty księgowe i egzemplarze dokumentacyjne wydawnictw

Z powyższego zestawienia wynika, że dużą rolę LGD działania przywiązuje do komunikacji prowadzonej z wykorzystaniem Internetu – strony www Stowarzyszenia, stron www partnerów (zwłaszcza publicznych) oraz portali społecznościowych. To medium ogromnie popularne, również na terenach wiejskich. Jego wykorzystanie sprzyja ponadto zwalczaniu wykluczenia cyfrowego, z jakim mamy jeszcze do czynienia na terenie objętym LSR. Nie mniej jednak biorąc pod uwagę, że zwłaszcza wśród osób starszych i niektórych grup defaworyzowanych nie jest to w dalszym ciągu popularne źródło informacji, LGD zapewni przekazywanie treści informacyjnych czy promocyjnych zamieszczanych również w inny – tradycyjny sposób.

Systematyczne badanie stopnia osiągania założonych wskaźników, prowadzone z częstotliwością raz na rok (w pierwszym kwartale każdego roku począwszy od roku 2017) pozwoli na określenie tempa realizacji przyjętych w tym zakresie założeń i w razie potrzeby wdrożenia działań zaradczych. Zakres tych działań określany będzie na bieżąco z uwzględnieniem specyfiki zidentyfikowanych problemów

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu.
Przyjęte w planie komunikacji działania i środki przekazu zostały dobrane tak, aby w możliwie najwyższym stopniu gwarantować osiągnięcie zamierzonego efektu. Również kwoty zabezpieczone na te cele zostały dobrane z uwzględnieniem cen rynkowych. Nie mniej jednak faktyczna efektywność zastosowanych działań będzie na bieżąco monitorowana i poddawana ocenie. Coroczna analiza stopnia osiągnięcia założonych wskaźników będzie powiązana z oceną efektywności podejmowanych działań. Informacji w tym zakresie, oprócz osiągniętych wartości wskaźników, dostarczać też mogą ankiety wśród beneficjentów. Analizy pozwolą określić też, czy założone nakłady finansowe wykorzystywane są racjonalnie. W przypadku gdy efekty będą niezadowalające, Kierownik Biura LGD podejmie decyzje w sprawie skorygowania planu komunikacji. Korekta ta może dotyczyć:

- Terminów i zakresu poszczególnych działań komunikacyjnych
- Środków przekazu przewidzianych dla poszczególnych działań komunikacyjnych
- Oczekiwanych efektów
- Kwot przeznaczonych na poszczególne działania komunikacyjne

Dodatkowo informacje zebrane podczas działań komunikacyjnych mogą być wykorzystane do aktualizacji LSR. Szczególnie zaplanowane działania ankietowe i bieżące kontakty z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami stanowić będą cenne źródło informacji zwrotnych o tym jak interesariusze oceniają procedury oraz sposób i efektywność działania LGD. Będą oni mogli wyrazić swoje zdanie na temat sposobu funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia istotnych problemów z wdrażaniem LSR Zarząd wspólnie z Kierownikiem Biura podejmują działania zaradcze adekwatne do zaistniałych potrzeb. O ich wdrożeniu informują opinię publiczną, a w szczególności członków Stowarzyszenia i grupy zainteresowane (np. potencjalnych beneficjentów albo beneficjentów rozliczających projekty). W zależności od charakteru wprowadzanych działań zaradczych oraz grupy docelowej, której dotyczą, informacje kierowane są bezpośrednio do zainteresowanych (za pomocą poczty tradycyjnej lub elektronicznej) lub poprzez komunikaty publiczne (na stronach internetowych i tablicach ogłoszeń).

Zakłada się, że efektywność działań komunikacyjnych przyjętych w przedmiotowym Planie będzie wysoka również z uwagi na innowacyjny charakter niektórych z przyjętych do realizacji środków przekazu. Dotyczy to przede wszystkim mediów społecznościowych, które do tej pory nie były powszechnie wykorzystywane jako kanał komunikacji z mieszkańcami gmin wchodzących w skład LGD. Trudno się temu dziwić, skoro przez część poprzedniego okresu alokacyjnego najpopularniejszy obecnie portal społecznościowy zaledwie raczkował a przez pierwsze półtora roku nie miał nawet polskiej wersji językowej.

Budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR

Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji Strategii określono na 15 000,00 zł. Jednak w uzasadnionych okolicznościach może on zostać zwiększony, np. w zależności od intensywności kampanii promocyjnej lub informacyjnej lub w przypadku zmiany .

10 Zintegrowanie

Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem została opracowana zgodnie z wytycznymi Poradnika dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, który to poradnik został przygotowany w oparciu o przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013, 1305/2013 oraz 508/2014 a także zapisy Umowy Partnerstwa i dokumentu pt. „Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce" opracowanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju we współpracy z MRiRW. Ponadto tekst poradnika odwołuje się także do wytycznych na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz wytycznych dla podmiotów lokalnych dotyczących rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Strategia pozostaje więc komplementarna z dokumentami krajowymi i unijnymi o charakterze strategicznym takimi jak:

- Strategia Europa 2020
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK)
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010- 2020. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014- 2020.

Cele strategiczne sformułowane w trakcie opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju zostały przeanalizowane także pod kątem ich zgodności z celami strategicznymi określonymi w innych dokumentach strategicznych szczebla wojewódzkiego , a więc przede wszystkim Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Ponieważ LSR dotyczy obszaru ośmiu gmin, z których 7 leży w obrębie powiatu zielonogórskiego, zasadną jest więc także analiza komplementarności przedmiotowego dokumentu ze Strategią Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022

Tabela 16 ***Zgodność celów strategicznych Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem z dokumentami strategicznymi szczebla powiatowego, wojewódzkiego i krajowego***

Cel strategiczny w LSR Między Odrą a Bobrem	Strategia Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014- 2020
1. Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki..	Cel strategiczny 6. Zwiększenie konkurencyjności oraz atrakcyjności turystycznej i kulturowej powiatu zielonogórskiego	Cel operacyjny 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa	Potrzeba 09. Tworzenie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem bez zmiany miejsca zamieszkania Potrzeba 10 Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich
2. Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.	Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ich integracja ze środowiskiem rodzinnym i społecznym	Cel operacyjny 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej	Potrzeba 11 Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich i wykorzystanie potencjałów endogenicznych na rzecz rozwoju lokalnego
3. Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON	Cel strategiczny 7. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powiatu zielonogórskiego	cel operacyjny 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej	Potrzeba 02 Reorientacja małych gospodarstw w kierunku rolniczym lub pozarolniczym Potrzeba 09. Tworzenie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem bez zmiany miejsca zamieszkania
4. Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych .	Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ich integracja ze środowiskiem rodzinnym i społecznym Cel strategiczny 4. Poprawa stanu zdrowia oraz dostępności mieszkańców powiatu zielonogórskiego do opieki zdrowotnej	Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna Cel operacyjny 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej Cel operacyjny 3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego	P6: Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich Potrzeba 10. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich

Integracja podmiotów różnych sektorów

W formułowaniu celów zarówno ogólnych jak i szczegółowych brali udział przedstawiciele czterech sektorów reprezentowanych w Stowarzyszeniu (sektory publiczny, społeczny, gospodarczy oraz mieszkańcy). Stworzyło to możliwość wypracowania zapisów, które pozwalają na aktywne włączenie się wszystkich tych grup w realizację poszczególnych celów. Tak więc nie tylko strategia jako całość uwzględnia potrzeby poszczególnym grup interesariuszy, ale także w każdym z celów ogólnych znalazły się działania skierowane do poszczególnych sektorów, lub też umożliwiające realizację operacji finansowych przez podmioty z różnych sektorów.

Cel ogólny 1
Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.

- W obrębie celu szczegółowego 1.1 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 1.2 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego społecznego i mieszkańców
- W obrębie celu szczegółowego 1.3 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego społecznego i gospodarczego
- W obrębie celu szczegółowego 1.4 działania kierowane są głównie do podmiotów gospodarczych i mieszkańców
- W obrębie celu szczegółowego 1.5 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 1.6 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 1.7 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 1.8 działania kierowane są głównie do podmiotów publicznych społecznych i gospodarczych wszystkich 4 sektorów

Cel ogólny 2
Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.

- W obrębie celu szczegółowego 2.1 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 2.2 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i mieszkańców
- W obrębie celu szczegółowego 2.3 działania kierowane są do podmiotów wszystkich 4 sektorów
- W obrębie celu szczegółowego 2.4 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i mieszkańców

Cel ogólny 3
Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON

- W obrębie celu szczegółowego 3.1 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego
- W obrębie celu szczegółowego 3.2 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora gospodarczego i mieszkańców
- W obrębie celu szczegółowego 3.3 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora gospodarczego i mieszkańców
- W obrębie celu szczegółowego 3.4 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego
- W obrębie celu szczegółowego 3.5 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego
- W obrębie celu szczegółowego 3.6 działania kierowane są głównie do podmiotów sektora publicznego, społecznego i gospodarczego

Co istotne beneficjentami ostatecznymi wszystkich działań będzie cała społeczność terenu LGD. W wielu przypadkach usługi i oferty będące wynikiem realizacji konkretnych operacji finansowych będą kierowane do szerokiego grona lokalnych odbiorców.

Integracja obszaru
Dzięki partycypacyjnym metodom tworzenia dokumentu, LSR wykorzystuje endogeniczny potencjał terytorium. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć pozwoli w możliwie największym stopniu wykorzystać zasoby terenu LSR oraz rozwiązać w sposób kompleksowy zdiagnozowane problemy. Dzieje się tak dzięki przyjętej na etapie tworzenia dokumentu metodologii wywodzącej poszczególne działania z wyników analizy SWOT.
Proponowane w ramach niniejszej strategii przedsięwzięcia zostały zdefiniowane w oparciu o wnikliwą analizę rzeczywistych potrzeb i możliwości zgłoszonych przez grupy interesariuszy reprezentujących 4 sektory z obszaru

ośmiu gmin, na terenie których działalność prowadzi stowarzyszenie Między Odrą a Bobrem. Ich ostatecznego wyboru dokonano z uwzględnieniem kryterium reprezentatywności dla całego obszaru LSR. Dzięki temu zachowana zostanie jego integralność oraz jeszcze wyraźniej podkreślona lokalna specyfika. W pełni partycypacyjny charakter formowania celów i działań pozwolił na wyłonienie takich obszarów aktywności, które są reprezentatywne dla całego lub prawie całego obszaru działań LGD.

11 Monitoring i ewaluacja

Prawidłowa realizacja każdej strategii wymaga bieżącej kontroli w zakresie stopnia osiągnięcia wytyczonych celów i poziomu uzyskania założonych rezultatów. Dlatego LGD przyjęła zasady prowadzenia monitoringu i oceny własnej we wszystkich kluczowych dla LSR obszarach. Biorąc pod uwagę średniookresowy charakter dokumentu należy założyć, że formułowane w chwili tworzenia dokumentu założenia mogą odbiegać od faktycznie osiąganych rezultatów zwłaszcza w konsekwencji trudnych lub wręcz niemożliwych do przewidzenia zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych.
Niezbędne zatem jest badanie i analizowanie przez LGD podejmowanych działań. Wyniki tych prac umożliwią stwierdzenie, czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania Stowarzyszenia w obszarze wdrażania dokumentu przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na LGD zadań.
Przyjęte w tym zakresie procedury muszą cechować się klarownością i w miarę możliwości umożliwiać obiektywną ocenę w oparciu o wymierne i weryfikowalne kryteria.
Systematycznie przeprowadzany monitoring pozwoli na uniknięcie ewentualnych błędów przy realizacji założonych celów, jak również określi aktualny stopień wdrażania dokumentu. Informacje o stopniu realizacji strategii powinny przede wszystkim stanowić materiał do analiz dla Zarządu Stowarzyszenia i Biura LGD. Świadomość poczynionych postępów lub ewentualnych braków w tym zakresie pozwoli na efektywniejsze planowanie bieżących działań i egzekwowanie osiąganych rezultatów. Bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii będzie należał do Prezesa Stowarzyszenia. Informacje w tym zakresie gromadzić będzie dla niego Biuro na czele z Kierownikiem.

Elementy Strategii podlegające monitoringowi
Planując proces monitoringu w pierwszym rzędzie należy określić zakres jaki pędzie podlegał ocenie: w Przypadku LSR ocenie podlegać będą:

- stopień realizacji celów ogólnych i szczegółowych – analizowany będzie procentowy stopień realizacji poszczególnych wskaźników produktów i rezultatu oraz postęp finansowy realizacji LSR;
- Harmonogram ogłaszania naborów – oceniany będzie stopień realizacji zaplanowanych naborów w Harmonogramie w danym roku;
- zainteresowanie potencjalnych Wnioskodawców ogłaszanymi naborami wniosków – oceniana będzie liczba złożonych wniosków w poszczególnych naborach w stosunku do przyjętych w tym zakresie założeń i dostępnych środków;
- efektywność działań promocyjnych i aktywizacji lokalnej społeczności – ocenie podlegać będą wszystkie wskaźniki założone w Planie komunikacji zgodnie z przyjętym harmonogramem jego realizacji;
- praca Biura LGD– oceniana będzie przede wszystkim jakość świadczonych usług.

Funkcjonowanie całej LGD będzie więc na bieżąco i wielopłaszczyznowo monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działań. Ewaluacja jest niezbędna również do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, ale także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD.

Kryteria sporządzania oceny ewaluacyjnej i sposób pomiaru
Zgodnie z tym co napisano powyżej, kryteria według których będzie sporządzana ocena ewaluacyjna powinny być możliwie proste przez co klarowne i jednoznaczne. Dla każdego z monitorowanych elementów z góry przyjęto poziom / warunki po spełnieniu których ocena zostanie uznana za satysfakcjonującą.

- Dla elementu oceny: stopień realizacji założonych celów ogólnych i szczegółowych

kryterium oceny będzie procentowy stopień realizacji wskaźnika mierzony w oparciu o źródła wskazane w rozdziale 5 LSR cele i wskaźniki oraz w załączniku 3 Plan Działania– poziom satysfakcjonujący 700%;

- Dla elementu oceny: zainteresowanie potencjalnych Wnioskodawców ogłaszanymi naborami wniosków,

kryterium oceny będzie poziom wykorzystania zaplanowanej w naborach aloakcji – poziom satysfakcjonujący 90%

kryterium oceny będzie wskaźnik ilości złożonych wniosków o dofinansowanie w stosunku do ilości wniosków którym zostanie przyznane dofinansowanie – poziom satysfakcjonujący 2,0; - poziom akceptowalny 1,2;

- Dla elementu oceny: efektywność działań promocyjnych i aktywizacji lokalnej społeczności

kryterium oceny będzie procentowy stopień realizacji wskaźników Planu Komunikacji mierzony w oparciu o źródła wskazane Planie Komunikacji – poziom satysfakcjonujący 80%;

- Dla elementu oceny: praca Biura LGD

kryterium oceny będzie ocena pochodząca z ankiet wypełnianych przez klientów biura – poziom satysfakcjonujący 4/5; - poziom akceptowalny 3/5 (ocena 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 neutralnie, 4 dobrze, 5 – bardzo dobrze)
kryterium oceny będzie w stosunku do pracowników biura opinia Kierownika Biura – poziom satysfakcjonujący 4/5; - poziom akceptowalny 3/5 (ocena 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 neutralnie, 4 dobrze, 5 – bardzo dobrze)
kryterium oceny będzie w stosunku do Kierownika Biura opinia Zarządu – poziom satysfakcjonujący 4/5; - poziom akceptowalny 3/5 (ocena 1 – bardzo źle, 2 – źle, 3 neutralnie, 4 dobrze, 5 – bardzo dobrze).

Czas i okres przeprowadzenia oceny ewaluacyjnej.

W ramach LSR będzie prowadzona ewaluacja zewnętrzna i wewnętrzna, aby postęp wdrażania Strategii był satysfakcjonujący i przebiegał prawidłowo. W ewaluację wewnętrzną będą zaangażowani zarówno pracownicy Biura LGD, członkowie Zarządu jak i Rady Stowarzyszenia. Będzie miała ona charakter ćwiczeń analityczno-refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, co może mieć istotny wpływ na osiąganie zaplanowanych wskaźników oraz uzyskiwanie pożądanych i zaplanowanych efektów. Wyniki wewnętrznej ewaluacji będą podstawą do podejmowania decyzji o kierunkach zmian w ramach realizacji LSR. Ewaluacja wewnętrzna uzupełnia bieżące monitorowanie realizacji Strategii w zakresie uwarunkowań kontekstowych. Ewaluacja wewnętrzna będzie miała charakter warsztatu refleksyjnego, który zostanie przeprowadzony na początku każdego roku kalendarzowego (w odniesieniu do wyników z poprzedniego roku). Podczas warsztatu będą analizowane dane zgromadzone przez Biuro LGD. Wynikiem przeprowadzonego warsztatu będą rekomendacje do wprowadzenia zmian w zakresie sposobu realizacji Strategii.
Ewaluacja zewnętrzna zostanie przeprowadzona jednokrotnie, w latach 2020-2022. Ewaluacja zewnętrzna zostanie zlecona zewnętrznym i niezależnym ewaluatorom, których zadaniem będzie zbadani wybranych obszarów realizacji LSR, w tym ocenienie funkcjonowania LGD, ocenienie procesu wdrażania itp. Na zakończenie badania powstanie raport końcowy. Raport z badania LSR zostanie udostępniony na stronie internetowej LGD.

12 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) każdy dokument strategiczny, a takim jest również niniejsza Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem, należy do grupy dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko. Z tego tytułu dokument taki, może wymagać poddania jego treści przed zatwierdzeniem, strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przepisy w/w ustawy uzależniają konieczność przeprowadzenia takiej oceny, w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych, od ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji. Decyzję w tym zakresie podejmuje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź, w przypadku art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska. W wypadku LGD Między Odrą a Bobrem organem tym jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.
Mając powyższe na uwadze w dniu 02.11.2015 r. LGD zwróciła się do **Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim** z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
W piśmie Stowarzyszenie Przedstawiło pokrótce najważniejsze założenia przygotowywanego dokumentu wskazując jednocześnie w podsumowaniu, że opracowywana Strategia będzie stanowić instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, m.in. poprzez wykorzystanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020, oraz że będzie dotyczyć wyłącznie niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów. Biorąc to pod uwagę LGD wniosła o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 48 i 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).
W piśmie wymieniono najistotniejsze przesłanki przemawiające za zastosowaniem właśnie takiego trybu w ramach procedury strategicznej . Wskazano przy tym między innymi na następujące fakty:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego, która jest dokumentem komplementarnym w stosunku do LSR, a jednocześnie jest Strategią wyższego rzędu została poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z opinią RDOŚ.
- Podobnie Regionalny Program Operacyjny również został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z opiniowaniem przez RDOŚ.
- LSR stanowi uszczegółowienie powyższych dokumentów dla obszaru działania LGD, które polegało będzie na wskazaniu możliwych do realizacji zadań zgodnie z wytycznymi odnoszącymi się do perspektywy finansowej 2014-2020 a zadania LSR mogą dotyczyć tylko niewielkich inwestycji. Dodatkowo nie przewiduje się oddziaływań skumulowanych i transgranicznych.
- Realizowane w ramach LSR projekty inwestycje będą podlegały procesom uzgadniania z organami uprawnionymi do wydawania takich decyzji/opinii, co wyeliminuje wystąpienie negatywnego wpływu na zachowanie dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego.
- Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania na środowisko podejmowanych działań jest niewielkie i występujące jedynie w obrębie celu nr 1 LSR, gdzie podejmowane przedsięwzięcia mogą wpłynąć na wzrost skali ruchu turystycznego na terenie LGD. W tym wypadku promowane jednak będą inwestycje ograniczające presję na środowisko naturalne.
- Generalnie nie istnieje prawdopodobieństwo zagrożenia życia lub zdrowia ludzi w wyniku realizacji strategii, ani nie są przewidywane działania transgraniczne.

W odpowiedzi na wniosek LGD Dyrektor Regionalny Ochrony Środowiska w swej decyzji z dnia 24.11.2015 r. uzgodnił odstąpienie od sporządzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 podzielając tym samym zarówno stanowisko LGD jak i argumentację w zakresie celowości odstąpienia od sporządzania oceny.

Zmiana Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 21.04.2020 r. uchwałą nr 118/20

Przewodniczący Zebrania

Czesław Słodnik

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 do LSR

PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR

ZAŁĄCZNIK DO LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015 r.

zmiana, kwiecień 2018 r.

Proces aktualizacji LSR jest działaniem permanentnym, które pozwalać będzie na bieżącą ocenę zapisów LSR oraz na wprowadzanie zmian jego zapisów i uzupełnień w obrębie wytyczonych celów i zaplanowanych przedsięwzięć. Potrzeba jego aktualizacji może wynikać ze zmiany przepisów lub nadrzędnych dokumentów programowych, uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą, jak również z wniosków

wynikających z wdrażania przez LDG Strategii. Ponieważ LSR jest dokumentem wypracowanym przy udziale różnych lokalnych środowisk właśnie przy ich udziale konsultowane będą adekwatność zapisów LSR do przebiegu jej realizacji i ewentualnych propozycji zmian.
Zarząd LGD, który jest odpowiedzialny za wdrażanie Strategii, będzie nadzorował, organizowany przez Biuro, proces konsultowania przebiegu realizacji LSR na całym obszarze działania LGD. Opinie mieszkańców, organizacji i podmiotów gospodarczych, dotyczące informowania o działaniach podejmowanych przez LGD, postępach we wdrażaniu Strategii, zasad i sposobu przeprowadzania konkursów na operacje oraz efektów ich wykonania przez beneficjentów, postępów w realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a także proponowanych zmian i wniosków będą zbierane nie rzadziej niż jeden raz w roku przy wykorzystaniu ankiet prowadzonych w czasie bezpośrednich spotkań z mieszkańcami w ich środowiskach, a także w Biurze LGD oraz prowadzonych on-line na stronie www. Mogą być wykorzystywane także inne formy np. wywiad, badanie grup fokusowych itp.
W proces konsultacji zaangażowany będzie Zarząd Stowarzyszenia oraz pracownicy Biura LGD. W konsultacjach mogą również brać udział przedstawiciele innych organów Stowarzyszenia. Wyniki przeprowadzonych konsultacji będą brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dot. zmian w Strategii orz oceny jej realizacji.
Proces społecznych konsultacji będzie uzupełniony przez prowadzony na bieżąco przez monitoring realizacji LSR. Za zorganizowanie systemu monitoringu odpowiedzialny jest Zarząd LGD. System oparty będzie na prowadzeniu okresowej oceny:

a) stopnia rzeczowego wykonania oraz wydatkowania środków finansowych (według umów zawartych z beneficjentami) na poszczególne realizowane operacje,
b) zakresu realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
c) stopnia osiągania celów szczegółowych i ogólnych,
d) stopnia realizacji wskaźników rezultatu i produktu
e) realizacji harmonogramu i budżetu, w tym stopnia wydatkowania środków na: – wdrażanie LSR,
f) wdrażanie projektów współpracy,
g) funkcjonowania LGD.

Stopień realizacji poszczególnych operacji będzie kontrolowany przez Zarząd Stowarzyszenia poprzez pracowników biura pod kierunkiem specjalisty do spraw wdrażania LSR i nadzorem kierownika biura LGD na podstawie składanych przez beneficjentów sprawozdań oraz analizy dokumentów, a także na podstawie wizytacji lokalnych przeprowadzanych w terminach zależnych od długotrwałości operacji. Operacje jednorazowe, będą kontrolowane po ich zakończeniu, zaś pozostałe w miarę potrzeby, ale nie rzadziej niż raz w roku.

Zarząd, po zapoznaniu się ze wszystkimi głosami, opiniami, dokumentami powstałymi w trakcie konsultacji, jeżeli stwierdzi potrzebę będzie rekomendował Walnemu Zebraniu Członków aktualizowanie LSR, czyli propozycje konkretnych zmian w jej zapisach, dotyczące zwłaszcza:

a) zasad i harmonogramu organizowania konkursów w ramach poszczególnych operacji,
b) procedur oceny zgodności operacji z LSR,
c) lokalnych kryteriów wyboru operacji,
d) zmian w zasadach realizacji przedsięwzięć.

Decyzję o aktualizowaniu LSR będzie podejmować Walne Zebranie Członków w głosowaniu nad wprowadzeniem rekomendowanych przez Zarząd LGD zmian.

Zmiana załącznika nr 1 do Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 26.04.2018 r. uchwałą nr 86/18.

Załącznik nr 2 do LSR

PROCEDURY DOKONYWANIA EWALUACJI I MONITORINGU

ZAŁĄCZNIK DO LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015 r.

zmiana, kwiecień 2018 r. zmiana, czerwiec 2019 r.

Elementy podlegające ocenie	Podmiot dokonujący oceny	Kryterium oceny	Źródło danych i metody pomiaru	Częstotliwość i termin oceny	Ocena	Oczekiwany rezultat
Realizacja celów ogólnych i szczegółowych w ramach LSR	Zarząd	Stopień realizacji wskaźników (rzeczowych i finansowych)	Dane przekazane przez Samorząd Województwa (Departament PROW) oraz dane zebrane przez Biuro LGD na podstawie przygotowanych ankiet	Do końca I kwartału następnego roku kalendarzowego	Wartości osiągniętych wskaźników w stosunku do założeń określonych w LSR	Realizacja przyjętych założeń na poziomie 70%
Harmonogram ogłaszania naborów	Zarząd	Stopień realizacji przyjętego harmonogramu w danym roku kalendarzowym	Uchwała WZC ws. przyjęcia Harmonogramu ogłaszania naborów na dany rok kalendarzowy; zestawienie ogłoszonych naborów w danym roku kalendarzowym	Do końca I kwartału następnego roku kalendarzowego	Zgodność danych z harmonogramem ogłaszania naborów	Liczba naborów ogłoszonych w ramach harmonogramu przyjętego na dany rok kalendarzowy (80%)
Zainteresowanie potencjalnych Wnioskodawców ogłaszanymi naborami wniosków	Zarząd	Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy w stosunku do liczby wniosków wybranych przez Radę Stowarzyszenia	Lista projektów wybranych przez Radę Stowarzyszenia w ramach poszczególnych naborów	Do końca I kwartału następnego roku kalendarzowego	Liczba/ilość uwag/wezwań do Wnioskodawców dot. uzupełnienia dokumentów złożonych w ramach ogłoszonego naboru	Poziom wykorzystanie zaplanowanej w naborach alokacji – 90 %

Działania promocyjne i aktywizacja lokalnej społeczności	Zarząd	Stopień realizacji wskaźników założonych w Planie komunikacji	Ankiety satysfakcji wypełniane przez Wnioskodawców/Beneficjentów, dokumentacja działań komunikacyjnych zgodnie z Planem Komunikacji	Do końca I kwartału następnego roku kalendarzowego	Wartości wskaźników osiągniętych w ramach Planu Komunikacji	Realizacja przyjętych wskaźników określonych w Planie Komunikacji na poziomie 80%
Praca Biura LGD i	Zarząd/Kierownik Biura	Poziom satysfakcji klientów;	Ankiety satysfakcji klientów/rejestr udzielonego doradztwa;	Raz w roku w do końca I kwartału roku kalendarzowego	Jakość świadczonych usług	ocena dobra lub neutralna

Zmiana załącznika nr 2 do Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 27.06.2019 r. uchwałą nr 103/19.

Załącznik nr 3 do LSR

PLAN DZIAŁANIA

ZAŁĄCZNIK DO LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015 r.
zmiana, lipiec 2016 r.
zmiana, listopad 2016 r.
zmiana, kwiecień 2018 r. zmiana, grudzień 2018 r. zmiana, czerwiec 2019 r. zmiana kwiecień 2020 r.

CEL OGÓLNY NR 1	Lata	2016-2018				2019-2021				2022-2023				RAZEM 2016-2023			Program	Poddziałanie i zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie (zł)	Razem planowane wsparcie (euro)		
Cel szczegółowy 1.1 Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz dostępnej infrastruktury.																		
Przedsięwzięcie 1.1.1 Wsparcie rozwoju lokalnej turystyki	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.12	100 %	730 129,80	182 532,45	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 12	730 129,80	182 532,45	PROW	Realizacja LSR
	Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt. 2	100 %	73 039,06	18 259,77	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 2	73 039,06	18 259,77	PROW	Realizacja LSR
	Długość wybudowanych i przebudowanych ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych	km 1	100 %	428 703,47	107 175,87	km 0	100 %	0	0	szt. 0	100 %	0	0	km 1	428 703,47	107 175,87	PROW	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt. 1	100 %	70 000	17 500,00	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 0	100%	0	0	Szt. 1	70 000	17 500,00	PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 1.1				**1 301 872,33**	**325 468,08**			**0,00**	**0,00**			**0,00**	**0,00**		**1 301 872,33**	**325 468,08**		
Cel szczegółowy 1.2 Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Wodu i Wina, szlaki militarów i fortyfikacji, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza, Szlak Odry.																		

Przedsięwzięcie 1.2.1. Rozwój i promocja turystyki tematycznej	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 3	100 %	295 000	73 750,00	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 3	295 000	73 750,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				**0,00**	**0,00**			**295 000**	73 750,00			**0,00**	**0,00**		**295 000**	73 750,00		
Razem cel ogólny 1				**1 301 872,33**	**325 468,08**			**295 000**	**73 750,00**			**0,00**	**0,00**		**1 596 872,33**	**399218,08**		

CEL OGÓLNY NR 2	Lata	2016-2018				2019-2021				2022-2023				RAZEM 2016-2023			Program	Podziałania/ zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro)	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie (zł)	Razem planowane wsparcie (euro)		
Cel szczegółowy 2.1 Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących.																		
Przedsięwzięcie 2.1.1 Wsparcie dla rozwoju integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną oraz rekreacyjną	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (oraz kulturowej)	Szt. 18	90 %	495 121,82	123 780,46	Szt. 0	100%		0	Szt. 2	10 %	542 313,65	135 578,41	Szt. 20	1 037 435,47	259 358,87	PROW	Realizacja LSR
	Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (oraz kulturowej)	Szt. 2	100%	1 042 946,12	260 736,53	Szt. 0	100%	0	0	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 2	1 042 946,12	260 736,53	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				**1 538 067, 94**	384516,99			**0,00**	**0,00**			542 313,65	135 578,41		**2 080 381, 59**	520 095,40		
Cel szczegółowy 2.2 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego.																		
Przedsięwzięcie 2.2.1 Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych	Liczba wydarzeń/imprez	Szt. 0	0 %	0	0	Szt. 11	100 %	110 000	27 500,00	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 11	110 000	27 500,00	PROW	Projekt grantowy

Razem cel szczegółowy 2.2		**0,00**	**0,00**		**110 000**	27 500,00		**0**	**0**		**110 000**	27 500,00		
Razem cel ogólny 2		**1 538 067,94**	**384 516,99**		**110 000**	**27 500,00**		**542 313,65**	**135 578,41**		**2 190 381,59**	**547 595,40**		

CEL OGÓLNY NR 3	Lata	2016-2018				2019-2021				2022-2023				RAZEM 2016-2023			Program	Poddziałanie/ zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro		
Cel szczegółowy 3.1 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą.																		
Przedsięwzięcie 3.1.1 Wsparcie finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Szt. 18	100 %	2 390 000,00	597 500,00	Szt. 4	100%	400 000,00	100 000,00	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 22	2 790 000,00	697 500,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				**2 390 000,00**	**597 500,00**			**400 000,00**	**100 000,00**			**0,00**	**0,00**		**2 790 000,00**	**697 500,00**		
Cel szczegółowy 3.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.																		
Przedsięwzięcie 3.2.1. Wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Szt. 7	100 %	1 322 746,08	330 686,52	Szt. 0	100%	0	0	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 7	1 322 746,08	330 686,52	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.2				**1 322 746,08**	**330 686,52**			**0,00**	**0,00**			**0,00**	**0,00**		**1 322 746,08**	**330 686,52**		

Cel szczegółowy 3.3 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, tj. bez wsparcia inicjatyw okołobiznesowych.																		
Przedsięwzięcie 3.3.1 Wsparcie dla lokalnego otoczenia biznesu	Liczba uczestników projektu współpracy	Szt. 0	0 %	0	0	Szt. 0	0 %	0	0	Szt. 35	100%	74 000	18 500,00	Szt. 35	74 000	18 500,00	PROW	Projekt współpracy
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt. 0	0 %	0	0	Szt. 0	0 %	0	0	Szt. 1	100%			Szt. 1			PROW	
Razem cel szczegółowy 3.3				**0,00**	**0,00**			**0,00**	**0,00**			74 000	18500,00		74 000	18 500,00		
Razem cel ogólny 3				**3 712 746,08**	**928 186,52**			**400 000,00**	**100 000,00**			**74 000**	**18500,00**		**4 186 746,08**	**1 046 686,52**		
Planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													**Kwota 3 600 000**				**% budżetu LSR 50 %**	

CEL OGÓLNY NR 4	Lata	2016-2018				2019-2021				2022-2023				RAZEM 2016-2023			Program	Poddziałanie zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Planowane wsparcie (euro	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie (zł)	Razem planowane wsparcie (euro		
Cel szczegółowy 4.1 Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego																		
Przedsięwzięcie 4.1.1 Wsparcie dla włączenia społecznego	Liczba wydarzeń/imprez	Szt. 0	0	0	0	Szt. 9	100 %	90 000	22 500,00	Szt. 0	100 %	0	0	Szt. 9	90 000	22500,00	PROW	Projekt grantowy
Razem cel szczegółowy 4.1				**0,00**	**0,00**			**90 000**	22 500,00			**0,00**	**0,00**		**90 000**	22500,00		
Razem cel ogólny 4				**0,00**	**0,00**			**90 000**	**22 500,00**			**0,00**	**0,00**		**90 000**	**22 500,00**		

Zmiana załącznika nr 3 do Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 21.04.2020 r. uchwałą nr 120/20.

Przewodniczący Zebrania

Czesław Słodnik

Podział środków na poszczególne lata realizacji LSR

Lata realizacji LSR	waluta	19.2 Wdrażanie lokalnej strategii rozwoju					19.3 Wdrażanie projektów współpracy	19.4 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, w tym		Razem 19.4	OGÓŁEM
		Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działań			Projekty Grantowe	Razem 19.2		Koszty bieżące	Aktywizacja		
		Operacje zgodne z LSR	Przedsiębiorczość	Projekty własne							
2016	zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	139 135,73 zł	0,00 zł	139 135,73 zł	139 135,73 zł
	euro	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	34 783,93 €	0,00 €	34 783,93 €	34 783,93 €
2017	zł	674 747,71 zł	1 977 845,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	2 652 592,71 zł	0,00 zł	173 710,07 zł	0,00 zł	173 710,07 zł	3 023 330,92 zł
	euro	168 686,93 €	494 461,25 €	0,00 €	0,00 €	663 148,18 €	0,00 €	43 427,52 €	0,00 €	43 427,52 €	755 832,73 €
2018	zł	2 247 506,21 zł	1 360 000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	3 607 506,21 zł	17 031,70 zł	244 630,29 zł	9 988,20 zł	254 618,49 zł	3 879 156,40 zł
	euro	561 876,55 €	340 000,00 €	0,00 €	0,00 €	901 876,55 €	4 257,93 €	61 157,57 €	2 497,05 €	63 654,62 €	969 789,10 €
2019	zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	200 000,00 zł	200 000,00 zł	52 968,30 zł	199 523,91 zł	34 511,80 zł	234 035,71 zł	487 004,01 zł
	euro	0,00 €	0,00 €	0,00 €	50 000,00 €	50 000,00 €	13 242,08 €	49 880,98 €	8 627,95 €	58 508,93 €	121 751,00 €
2020	zł	295 000,00 zł	804 901,08 zł	0,00 zł	0,00 zł	1 099 901,08	74 000,00 zł	202 000,00 zł	34 500,00 zł	236 500,00 zł	1 213 372,94 zł
	euro	73 750,00 €	201 225,27 €	0,00 €	0,00 €	274 975,27 €	18 500,00 €	50 500,00 €	8 625,00 €	59 125,00 €	303 343,24 €
2021	zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	202 000,00 zł	7 000,00 zł	209 000,00 zł	209 000,00 zł
	euro	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	50 500,00 €	1 750,00 €	52 250,00 €	52 250,00 €
2022	zł	360 000,00	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	360 000,00 zł	0,00 zł	202 000,00 zł	7 000,00 zł	209 000,00 zł	569 000,00 zł
	euro	90 000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	90 000,00 €	0,00 €	50 500,00 €	1 750,00 €	52 250,00 €	142 250,00 €
2023	zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	202 000,00 zł	7 000,00 zł	209 000,00 zł	209 000,00 zł
	euro	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	50 500,00 €	1 750,00 €	52 250,00 €	52 250,00 €
2016-2023	zł	3 577 253,92 zł	414 746,08 zł	0,00 zł	200 000,00 zł	7 920 000,00 zł	144 000,00 zł	1 565 000,00 zł	100 000,00 zł	1 665 000,00 zł	9 729 000,00 zł
	euro	894 313,48 €	1 035 686,52 €	0,00 €	50 000,00 €	1 980 000,00 €	36 000,00 €	391 250,00 €	25 000,00 €	416 250,00 €	2 432 250,00 €

Zmiana załącznika nr 4 do Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 21.04.2020 r. uchwałą nr 119/20.

Przewodniczący Zebrania - Czesław Słodnik

Załącznik nr 5 do LSR

PLAN KOMUNIKACJI

ZAŁĄCZNIK DO LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015 r.

Zmiana - lipiec 2016 r. Zmiana - grudzień 2018 r. Zmiana – czerwiec 2019 r. Zmiana – kwiecień 2020 r.

4.1	Zwiększenie ilości inicjatyw dotyczących ekonomii społecznej oraz dostępu do wiedzy i dobrych praktyk związanych z działalnością gospodarczą i społeczną na rzecz środowiska lokalnego	4.1.1	Wsparcie dla włączenia społecznego **Projekt grantowy**	**90 000,00**	**22 500,00**
			Aktywizacja	**15 000,00**	**3 750,00**

1.2	Wykorzystanie i uatrakcyjnienie istniejącego potencjału w obszarze turystyki kulturowej i historycznej, związanej m.in. ze szlakami tematycznymi takimi jak: Lubuski Szlak Miodu i Wina, szlaki militariów i fortyfikacji, Szlak Pałaców i Parków Środkowego Nadodrza, Szlak Odry.	1.2.1	Rozwój i promocja turystyki tematycznej **Konkurs**	**295 000,00**	**73 750,00**
2.1	Zwiększenie ilości miejsc integracji społecznej oraz poprawa stanu i wyposażenia obiektów już funkcjonujących.	2.1.1	Wsparcie dla rozwoju integracji społecznej poprzez inwestycje w infrastrukturę kulturalną oraz rekreacyjną **Konkurs**	**2 080 381,59**	**520 095,40**
2.2	Wsparcie dla lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, których celem jest integracja środowiska lokalnego	2.2.1	Wsparcie dla lokalnych inicjatyw społecznych **Projekt grantowy**	**110 000,00**	**27 500,00**
			Aktywizacja	**10 000,00**	**2 500,00**
3.1	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla osób podejmujących działalność gospodarczą	3.1.1	Wsparcie finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej **Konkurs**	**2 790 000,00**	**697 500,00**
3.2	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla działających podmiotów gospodarczych.	3.2.1	Wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących działalność **Konkurs**	**1 322 746,08**	**330 686,52**
3.3	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez wsparcie inicjatyw okołobiznesowych	3.3.1	Wsparcie dla lokalnego otoczenia biznesu **Aktywizacja**	**26 000,00**	**6 500,00**
			Projekt współpracy	**74 000,00**	**18 500,00**

Podział środków pomiędzy zaplanowane cele szczegółowe i przedsięwzięcia.

Cel główny LSR		Zakładana kwota wsparcia na realizację operacji w ramach celu zł	Zakładana kwota wsparcia na realizację operacji w ramach celu euro
1	Wykorzystanie zasobów naturalnych i lokalnego potencjału do rozwoju zróżnicowanych form turystyki.	1 596 872,33	399 218,08
2	Wykorzystanie rosnącego zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego i organizację życia publicznego.	2 190 381,59	547 595,40
3	Wzrost aktywności gospodarczej na terenie LSR poprzez tworzenie i rozwój MSP zarejestrowanych w systemie REGON.	4 186 746,08	1 046 686,52
4	Przeciwdziałanie i zwalczanie wykluczenia społecznego, związanego z trudniejszym dostępem do rynku pracy i usług publicznych, w tym edukacyjnych, medycznych kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.	90 000,00	22 500,00
	Razem	**8 064 000,00**	**2 016 000,00**

Podział środków pomiędzy zaplanowane cele szczegółowe i przedsięwzięcia.

Cele szczegółowe		Przedsięwzięcia		Alokacja (PLN)	Alokacja (EURO)
1.1	Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru LGD poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz dostępnej infrastruktury	1.1.1	Wsparcie rozwoju lokalnej turystyki **Konkurs**	**1 231 872,33**	**307 968,08**
			Projekt współpracy	**70 000,00**	**17 500,00**

Załącznik nr 4 do LSR

BUDŻET LSR

ZAŁĄCZNIK DO LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA MIĘDZY ODRĄ I BOBREM

Zabór, grudzień 2015 r.
zmiana, lipiec 2016 r.
zmiana, listopad 2016 r.
zmiana, kwiecień 2018 r.
zmiana, czerwiec 2019 r.
zmiana, kwiecień 2020 r.

Cele komunikacji, działania komunikacyjne i ich główni adresaci, środki przekazu oraz oczekiwane efekty Planu Komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Oczekiwany efekt
II połowa 2016	Zapoznanie potencjalnych wnioskodawców z LSR, jej celami, zasadami przyznawania dofinansowania oraz typami operacji , które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR Budowanie pozytywnego wizerunku LGD jako ważnego lidera rozwoju lokalnego	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR Stowarzyszenia LGD Między Odrą a Bobrem	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy zainteresowani prowadzeniem działalności gospodarczej, lokalne organizacje pozarządowe, JST.	• Artykuły w prasie lokalnej; **2** • Ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, świetlice, GOKi, obiekty sportowe, itp.); **12** • Artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych; **4** • Bezpośrednie spotkania; **8**	Zapoznanie potencjalnych beneficjentów o podstawowych założeniach LSR oraz miejscu i sposobie uzyskania szczegółowych informacji w zakresie możliwości uzyskania wsparcia w ramach działań prowadzonych przez LGD **70 osób**
II połowa 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach oceny i wyboru operacji przez LGD (zwłaszcza w odniesieniu do kryteriów jakościowych) Prezentacja założeń Harmonogramu naboru wniosków na lata 2016 i 2017 Aktywizacja i zachęcenie mieszkańców obszaru objętego LSR do ubiegania się o pomoc w ramach LSR,	Cykl spotkań na temat zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD Kampania internetowa na temat zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy, mieszkańcy zainteresowani prowadzeniem działalności gospodarczej.	• Bezpośrednie spotkania poprzedzone ogłoszeniami w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, świetlice, GOKi, obiekty sportowe, itp.); **8** • Informacje na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz portalach społecznościowych; **5** • Informacje na stronach internetowych członków Stowarzyszenia; **15**	Zapoznanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach naborów **50 osób**
I połowa 2017	Aktywizacja i zachęcenie mieszkańców obszaru objętego LSR do ubiegania się o pomoc	Kampania reklamowa zachęcająca do udziału w kolejnych naborach	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy,	• Artykuły w prasie lokalnej; **3** • Ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych	Udział potencjalnych beneficjentów już w naborach prowadzonych w ramach

	w ramach LSR, w szczególności osoby i podmioty z grup defaworyzowanych	organizowanych w ramach LSR	mieszkańcy zainteresowani prowadzeniem działalności gospodarczej oraz osoby i podmioty z grup defaworyzowanych.	(urzędy, świetlice, GOPS-y, GOK-i, obiekty sportowe, itp.); **10** • Informacje na stronach internetowych Stowarzyszenia i jego członków; **15** • Media społecznościowe; **2**	wdrażania LSR w roku 2017 i kolejnych latach **50 wniosków**
II połowa 2017	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy)	Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy	wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji w ramach LSR	• Ankiety w wersji elektronicznej rozsyłane na adresy email wnioskodawców; **50**	Zwrotny komunikat od ok. 50% respondentów do których rozesłano ankiety pozwalający na wprowadzenie ewentualnych korekt w zakresie działań objętych ankietą (jakość pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy, skuteczność dotychczasowych działań komunikacyjnych LGD); **25 ankiet**
I połowa 2018	Aktywizacja członków LGD do aktywnego włączenia się w działania na rzecz popularyzacji działań prowadzonych przez LGD Budowanie pozytywnego wizerunku LGD jako ważnego lidera rozwoju lokalnego	Kampania integracyjno-aktywizacyjna wewnątrz Stowarzyszenia	Członkowie LGD w szczególności JST i organizacje pozarządowe	Bezpośrednie rozmowy oraz korespondencja pocztą tradycyjną i elektroniczną; **20**	Włączenie się członków LGD w efektywne działania Stowarzyszenia i budowanie jego pozytywnego wizerunku **1 spotkanie 20 osób**
II połowa 2018	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach	Kampania informacyjna zachęcająca do udziału w	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy,	• Artykuły w prasie lokalnej; **2**	Udział potencjalnych beneficjentów we wszystkich

	jakie niesie za sobą wdrażanie LSR Prezentacja Harmonogramu naboru wniosków na lata 2019 Aktywizacja i zachęcenie mieszkańców obszaru objętego LSR do ubiegania się o pomoc w ramach LSR, w szczególności podmioty z grup defaworyzowanych	kolejnych naborach organizowanych w ramach LSR			naborach prowadzonych w ramach wdrażania LSR w roku 2018 **30 podmiotów/osób**
I połowa 2019	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny dotychczasowych działań LGD w zakresie: • jakości pomocy świadczonej przez LGD beneficjentom • oczekiwań w zakresie dodatkowych naborów wniosków w ramach poszczególnych operacji Budowanie pozytywnego wizerunku LGD jako ważnego lidera rozwoju lokalnego	Badanie satysfakcji i oczekiwań wnioskodawców LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy oraz rozliczania wniosków Kampania integracyjno-aktywizacyjna w środowisku lokalnym, na terenie LGD	wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji w ramach LSR Mieszkańcy obszaru LGD, członkowie Stowarzyszenia, itd.	• Ankiety w wersji elektronicznej rozsyłane na adresy email wnioskodawców; **30 szt.** Warsztaty integracyjno-aktywizacyjne- **2 szt.**	Zwrotny komunikat od ok. 60% respondentów pozwalający na wprowadzenie ewentualnych korekt w ramach działań objętych ankietą (jakość pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy, oraz rozliczania tych wniosków; skuteczność dotychczasowych działań komunikacyjnych LGD); **18 ankiet** Udział mieszkańców warsztatach i włączenie ich w budowanie pozytywnego wizerunku Stowarzyszenia jako lidera rozwoju lokalnego
II połowa 2019	Budowanie pozytywnego wizerunku LGD jako ważnego lidera rozwoju lokalnego	Kampania integracyjno-aktywizacyjna w środowisku lokalnym, na terenie LGD	Mieszkańcy obszaru LGD, członkowie Stowarzyszenia, itd	Warsztaty integracyjno-aktywizacyjne- **2 szt.** Spotkania/koncerty/wydarzenia społeczno-kulturalne- **4 szt.**	Udział mieszkańców/członków stowarzyszeń warsztatach, spotkaniach, wydarzeniach lokalnych o charakterze społeczno-kulturalnym i włączenie ich w budowanie

					pozytywnego wizerunku Stowarzyszenia jako lidera rozwoju lokalnego- **100 osób**
I połowa 2020	Aktywizacja członków LGD do aktywnego włączenia się w działania na rzecz popularyzacji działań prowadzonych przez LGD Budowanie pozytywnego wizerunku LGD jako ważnego lidera rozwoju lokalnego.	Kampania integracyjno-aktywizacyjna w środowisku lokalnym, na terenie LGD	Mieszkańcy obszaru LGD	• Warsztaty integracyjno-aktywizacyjno, koncerty, wydarzenia społeczno – kulturalne – **2** • Informacje na stronach internetowych i portalach społecznościowych; **1**	Udział mieszkańców/członków stowarzyszeń warsztatach, spotkaniach, wydarzeniach lokalnych o charakterze społeczno-kulturalnym i włączenie ich w budowanie pozytywnego wizerunku Stowarzyszenia jako lidera rozwoju lokalnego -**30 osób**
	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach jakie niesie za sobą wdrażanie LSR Prezentacja Harmonogramu naboru wniosków na lata 2020-2021 Aktywizacja i zachęcenie mieszkańców obszaru objętego LSR do ubiegania się o pomoc w ramach LSR.	Kampania informacyjna zachęcająca do udziału w kolejnych naborach organizowanych w ramach LSR	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy,	• Informacje na stronach internetowych i portalach społecznościowych; **1**	Udział potencjalnych beneficjentów we wszystkich naborach prowadzonych w ramach wdrażania LSR w roku 2020 - 20 podmiotów/osób
II połowa 2020	Budowanie pozytywnego wizerunku LSR z wykorzystaniem informacji o już zrealizowanych w ramach Strategii projektach i	Kampania informacyjna nt. głównych efektów LSR w mijającej perspektywie 2014-2020	Mieszkańcy obszaru LGD	• Artykuły w prasie lokalnej; **2** • Informacje na stronach	Wzrost wiedzy wśród mieszkańców o efektach wynikających z działań LGD, realizowanych projektach w ramach LSR i pozytywny odbiór

	bezpośrednich korzyściach wynikających z ich realizacji,			internetowych i portalach społecznościowych; 2	społeczny tych działań: 100 osób

Zmiana załącznika nr 5 do Lokalnej Strategii Rozwoju przyjęta na Walnym Zebraniu Członków w dniu 21.04.2020 r. uchwałą nr 121/20.

Przewodniczący Zebrania

Czesław Słodnik